

ADMINISTRAȚIA : str. Sfânta Vineri nr. 9 — tel: 15.50.90, REDACȚIA : București, str. Popa Rusu nr. 24 — tel. 11.80.80

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

ACORDURI DE FINAL DE SĂRBĂTORI

Sanctuarul sufletelor

Când Șelomo isprăvi întreaga-i rugă și se închină înaintea lui Dumnezeu, se ridică din ingenușcherea lui dinaintea altarului lui Dumnezeu și brațele sale erau întinse către cer". (Regi, I, 8—54).

La clipa finalului de sărbătoare, ne aflăm în starea sufletescă a celui care a construit Templul, iar versetul pe care îl recităm conține sinteza învățămintelor ce le tragem.

Pe cea dintâi zi a lunii Tișri și până la sfârșitul zilelor noastre festive. Chiar acei oameni noi, care în decursul întregului an nu măcară rar pe cărările ce duc spre Ierusalim cel sfânt, au dat în aceste zile asaltare îndemnul sufletelor lor și au intrat în templu, nu numai o dată, pentru a se închină, ci și pentru a implora — căci „Părintele cereș. La fel cu Șelomo, în această „lună a celor puternici”

ne-am străduit să întărim zidurile morale care împrejmuiesc cetatea cea nouă dinăuntrul fiecăruia dintre noi: conștiința. Cu fiecare rugă fierbinte rostită la brazele noastre, cu fiecare gând frumos și înălțat în mintea noastră, cu fiecare cuvânt înalt ce ni s-a infiripat în suflet, am adăugat încă o cărămidă la clădirea templului perfecțiunii noastre morale.

Începând de la Roș Hașana, am devenit noi ziditorii de sanctuare, precum a fost Șelomo cel care, pe drept cuvânt, a purtat denumirea de „cel mai înțeles dintre oameni”. Prin suetele sofarului pe care am intonat, ne-am așezat în rândurile cântăreților din Templu, cântăreți ai preamăriei lui Dumnezeu, barzi ai amintirilor noastre zbuciumate și trimbițași ai năvălirilor viitorului luminos. Am așezat, deasupra altăia, pietrele altarului nostru multimilenar, evocând akeda, spiritul sacrificiului ce ne-a animat de la Ițhac până la noi.

Pe cea mai sfântă dintre zilele anului, noi, Rășan, am fost oare, fiecare dintre noi, un mare preot care a pătruns în cea mai sfântă dintre tainele sufletului său și a sădit acolo pârțicia de divinitate ce înălțăste în el însuși? În această zi am ridicat dincolo de nevoile hainei noastre și care sîntem înveșmântați și, astăzi, am construit în noi o adevărată masă sfântă pe care să aflăm în Templu. Ea simbolizează etica ce trebuie să ne călăuzească în modul cum ne câștigăm plina măsură de toate zilele. Pinea imaginii”.

Pe această masă și ele ne învățau că felul în care ne procurăm hrana oglindește însăși starea noastră interioară.

Am cercetat cu bucurie izvoarele minții în zilele de Sucoț și la fel cu profeții de altădată, am prăznuit „veselia scoaterii apei”, un scos din străfunduri apa pură a credinței. Am dănuțit, precum o făceau și în faclia în mină, cu făclia speranței lumene în care omul truditor va gusta, în plin, din rodul muncii sale.

Pe acum, în zilele de Semini Ateret și Simhat Tora, zidim Chivotul Sfânt din nou în noi, în care se află învățătura noastră înșușit-o. Acolo, în lada sfântă a Templu, se aflau, dăltuite în piatră,

Tablele Legii. Aici, în adincurile ființei noastre, învățătura s-a întipărit pe tablele inimilor noastre.

Da. Am zidit fără încetare în această lună și am durat un edificiu care va avea să fie adăpostul nostru sufletesc în anul care se află înainte-ne. Am fost arhitecții unui templu pe care îl vom purta cu noi pe toate căile vieții. Privind înapoi vedem sărbătorile care s-au succedat ca niște piloni puternici ce susțin această minunată clădire.

Ne ridicăm și noi dinaintea altarului. Ruga de Izkor ce o vom rosti aduce înaintea ochilor noștri altarul cel nesfârșit care străpunge spațiul și timpul din toate așezările răspindirii. Altarul nostru n-a avut niciodată moare de a sluji neîndurătorul Moloh, zeul războaielor, nici de a fi pus în slujba hrăpărețului Mamon, zeul aurului. Fierul n-avea voie să atingă altarul, căci „cum ar putea — spun învățații — fierul, cel care poate deveni sabie răpitoare de vieți, să atingă altarul, cel ce înseamnă pace între oameni, cel dătător de viață, fără a-l profana?”.

Altarul acesta a fost însă udat din belșug de singele martirilor. „Multe, foarte multe — strigă profetul Iehzekiel — sint osemintele cele uscate”. S-au îngredădit Holocaustele tuturor generațiilor pe altarul suferințelor. Amintindu-ne de morții scumpe și dragi, noi imităm pilda solomonică și „ne ridicăm dinaintea altarului”.

Destule altare războinice a ridicat omenirea; destule jertfe au căzut; destule văduve plîng; destuli orfani suspină. „Întreaga-ne rugă și implorare” din decursul sărbătorilor ce s-au scurs, a oțelii și mai mult hotărârea noastră de a nu ne limita la izkor-ul lamentărilor pe ruinele trecutului, ci de a rosti un viguros izkor, un energie memento care să ne mobilizeze în lupta cea sfântă pentru apărarea păcii.

Ne ridicăm și noi din ingenușchere. Șelomo a făcut-o după ce a clădit lăcașul unei religii bazată pe demnitate și nu pe umilință, pe libertate umană și nu pe sclavie. Spre Dumnezeu căruia îi e închinat mărețea sa operă arhitectonică, veneau oamenii din îndemnul dragostei, nu din cel al fricii. Crezul

(Continuare în pag. 5)



Simhat Tora

VIZITA UNEI DELEGAȚII A PARLAMENTULUI BRITANIC

Un comitet interparlamentar al Camerei Comunelor din Marea Britanie, pentru studierea situației evreilor din răsăritul Europei a vizitat Bucureștiul.

Liderul comitetului este deputatul Greville Janner, fost președinte al „Board of Deputies of British Jews” și vicepreședinte al Congresului Mondial Evreiesc. Membrii comitetului aparțin tuturor partidelor politice și tuturor culturilor religioase din Anglia.

La serviciul divin de vineri seara, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen le-a adresat un calduros salut la Templul Coral și le-a oferit un dineu în „Suca” din curtea Templului.

El a pus la dispoziția Comitetului zeci de ziare și alte publicații, în care apar în mod regulat, insulte, calomnii și amenințări la adresa evreilor. Șef Rabinul dr. Moses Rosen a exprimat recunoștința către Parlamentul Britanic pentru nobila lui inițiativă și pentru interesul ce-l arată față de rămășițele Holocaustului din România.

Domnia Sa a subliniat că nimeni nu trebuie să confunde blîndul și ospitalierul popor român și guvernul său cu neofasciștii, care vor acum să „reabiliteze” pe călăul a 300 000 de evrei din România, Antonescu, și să-l transforme din asasin în erou național.

PREȘEDINTELE ION ILIESCU ȘI PRIMUL MINISTRU PETRE ROMAN AU PRIMIT DELEGAȚIA PARLAMENTULUI BRITANIC

Delegația, însoțită de dl Șef Rabin dr. Moses Rosen și de ambasadorul Marii Britanii la București a fost primită de președintele țării, Ion Iliescu și de primul ministru Petre Roman. Amîndoi liderii au asigurat categoric și fără nici un echi-

voc pe oaspeți că guvernul e conștient de cele ce se întîmplă, de tendințele de destabilizare a situației, de faptul că neofasciștii și antisemiții sint deopotrivă o primejdie pentru poporul român și pentru populația evreiască.

Guvernul este hotărît să facă tot ce trebuie spre a nu tolera ca fascismul și antisemitismul să ridice capul.

S-au discutat posibilități și mijloace de a ajuta România de a depăși dramatica situație în care se află, în primii pași pe care îi face spre democrație.

O ACȚIUNE PENTRU AJUTORAREA COPIILOR HANDICAPAȚI

La inițiativa deputaților Janner, John Mc Fall și Emma Nicholson, s-a stabilit un comitet pentru ajutorarea zecilor de mii de copii orfani, handicapați, care se găsesc într-o stare groaznică și ale căror vieți trebuie salvate.

Președintele Iliescu a acceptat patronajul acestui comitet.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist, P.S. Arhiepiscop catolic Robu și Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen vor fi membri ai comitetului. S-a exprimat speranța că personalitățile de prestigiu coresponsabile vor conduce un comitet similar în Marea Britanie.

Delegația a avut întîlniri cu președintele Camerei Deputaților, Dan Mărțian, cu președintele Senatului, Alexandru Bîrlădeanu, cu președintele Comisiei de politică externă a Parlamentului, Corneliu Mănescu, și cu Patriarhul Teoctist și cu Arhiepiscopul Robu.

Membrii delegației au vizitat cursurile de Talmud Tora, au audiat corurile și orchestrele de tineret ale comunității

EVREITATEA ÎN FILOZOFIE

Intr-un articol publicat, nu demult, în revista noastră, spuneam că principala trăsătură a evreității este antiidolatria, din care derivă atît spiritul critic, cit și încrederea în continua perfecționare morală a omului, atît orientarea spre viitor — cel mai evreiesc moment al istoriei — cit și importanța acordată cuvîntului — singurul mijloc de anticipare a unei lumi mai bune.

Un cercetător american, într-o carte despre faimoasa „Școală de la Frankfurt”, alcătuită aproape numai din evrei, ajunge la concluzii asemănătoare; în primul rînd, că evreitatea influențează concepția despre lume a gînditorilor de origine evreiască „chiar dacă ei înșiși nu se simt evrei”. Referindu-se la cei mai străluciți reprezentanți ai acestei școli de antropologie filozofică — Max Horkheimer, Carl Grünberg, Theodor W. Adorno, Walter Benjamin, Wilhelm Reich, Erich Fromm, Bruno Bettelheim, Herbert Marcuse, Felix J. Weil, Hannah Arendt, Paul Lazarsfeld, Friedrich Pollock — Martin Jay scrie: „Ceea ce izbește observatorul, este intensitatea cu care mulți membri ai Institutului refuzau — unii o mai fac și astăzi — să recunoască o anumită semnificație identității lor evreiești”. Totsemnificativă identității lor evreiești”. Totuși, autorul nu poate să treacă peste faptul că evreitatea a jucat un anumit rol în modul lor de a gîndi.

„În fața acestui refuz vehement de a da un sens originii lor evreiești, nu se poate decît să se încerce să se vadă dacă aceasta a putut să joace un rol oarecum indirect”, conchide el. Cu atît mai mult, indirect, conchide el, „există ceva este siv în tăgăduiala lor”. Martin Jay este siv de părere că „facînd total abstracție de

acest factor se riscă neglijarea unuia din elementele care au contribuit la formarea / acestei școli /”.

Martin Jay crede și el că nu se poate înțelege „Teoria Critică” a Școlii de la Frankfurt fără „vechea idee cabalistică după care numai prin vorbire „nu prin imagini, te poți apropia de Dumnezeu”.

Astfel, i-a devenit și lui limpede legătura dintre antiidolatrie, atitudine critică și însemnătatea vorbirii.

Concepția iudaică despre rolul culturii în umanizarea naturii și relațiilor sociale apare cu o deosebită pregnanță în studiul lui Adorno despre jazz. Ceea ce îl nemulțumește mai presus de toate pe Adorno este că jazzul, după părerea lui, micșorează distanța dintre viață și artă, slăbind, astfel, influența umanizantă a artei asupra vieții, a culturii asupra naturii. El opune jazzului „Verfremungseffekt”, efectul de distanțare de care vorbea Brecht. Fără distanță critică, arta nu poate să contribuie la umanizarea vieții umane.

Adorno consideră jazzul pseudo-democratic, deoarece nu face decît să pună în

HENRI WALD

(Continuare în pag. 6)

(Continuare în pag. 5)

Ardoare strălucitoare și amestec incitant

LAMPA LUI DUMNEZEU (O carte evreiască despre lumină) de dr. FREEMA GOTTLIEB

Ne aflăm în fața unei cărți extraordinare și este greu să o comentăm așa cum trebuie într-o scurtă trecere în revistă.

Într-un anumit fel este vorba de o tratare a „luminii” în sensul tradiției evreiești, așa cum este reflectată în aproape toate sursele gândirii iudaice. Biblia, Talmudul, Midrash, tradiția mistică, Zoharul, cabaliștii de la Safed și discipolii lor, învățații hasidici și maeștrii moderni precum Rav Kook.

Și totuși, deși fiecare pagină dovedește domeniul vast și profunda cercetare a surselor evreiești, fiecare aserțiune fiind meticolos susținută de o perfectă erudiție și de utile note de subsoal, nu este totuși o lucrare academică în sensul convențional al cuvântului.

Și nici nu poate fi, într-adevăr, inclusă în domeniul antologiilor ortodoxe contemporane de materiale tradiționale cum ar fi comentariile „Art Scroll”. Impărtășește admirația lor pentru maeștrii trecutului, dar fără acel sentiment de acceptare lipsit de critică a tuturor declarațiilor.

Nici adevăratele cunoștințe ale autoarei despre Platon sau trăsăturile ei șagălice de feminism nu se simt foarte bine în compania lor — deși nu ne-am așteptat la altceva de la o licențiată de la Girton!

Cartea seamănă foarte mult cu însăși autoarea ei. Ea este pătrunsă de iudaism tradițional prin istoria familiei ei (fiica unui Dayan, Dr. Wolf Gottlieb de la Glasgow nepoata Rabinului Moses Rosen, Șef Rabin al României) și prin studiile personale (Seminarul Ebraic Gates head).

Dar, în același timp, din punct de vedere intelectual, are o minte deschisă, pătrunzătoare cinstită, după cum se vede din studiile ei de literatură engleză și din articolele regulat publi-

cate de „Times Literary Supplement” și de secția literară a ziarului „New York Times” (Ea poate chiar să includă o serie de scrieri pentru tineret în „The Jewish Chronicle” în al său curriculum vitae).

Ea nu se potrivește în nici o categorie uzuală a lumii evreiești actuale, confuză și polarizată, iar cartea ei este tocmai o celebrare a acelei experiențe eclectice alăturată unei profund impregnate iubiri a iudaismului, a culturii evreiești și a poporului evreu.

Tema este „lumină” în toate manifestările și expresiile sale în învățătura iudaică subliniindu-se în mod special tradiția cabalistă.

Din acest motiv, cartea este o introducere utilă la acea lume pentru oricare explorator posibil și în unele feluri, un ghid mai sigur decât multe dintre cărțile popularizate existente în prezent.

În mod evident, clarifică conceptele, este riguros verificată cu ultimele descoperiri și aruncă o privire pe întreaga literatură folosind deseori surse greu de consultat.

Și, mai mult decât atât, transmite însușiile caracteristice inerente și ciudățenia acestei literaturi unde totul se revarsă în toate celelalte, nu numai forțele divine în lumea această și înapoi, dar fiecare simbol în fiecare alt simbol.

Menora, Templul, comunitatea Israelului, patriarhii și matriarhele, gloria Domnului, fiecare în felul său pot reprezenta un aspect oarecare al eternei Shechinah, prezența intrinsecă a Domnului în lume, masculin și feminin în feluri diferite la momente diferite.

Este o serie uluitoare de imagini și transformări care nu se lasă descurcate cu ușurință; totuși cartea transmite intensita-

tea și surpriza care stau la baza acestor ciudate imagineri ale spiritului iudaic, fără a le supraintellectualiza sau suprapsihologiza.

Este de asemenea o remarcabilă antologie a materialelor midrașice pe tema luminii. Un capitol din „Luminile Genezei” cercetează ideile evreiești despre soare și lună, care sint lumini mai puțin strălucitoare decât strălucirea divină dar sint totuși surse de lumină reală și simbolică pentru omenire.

Ființele omenitești înșele pot răsări pînă la lumină, prin claritatea intelectuală lor sau prin iradierea credinței lor sau ca recipienți ai științelor de lumină din sufletul individual care se pot ridica pînă la Dumnezeu.

Vigoarea acestei cărți se află în erudiția care-i stă la bază și în strălucita îmbinare a acestor multiple tradiții și imagini într-un mod coerent care este în totdeauna surprinzător, deși oarecum amețitor.

Cu toate acestea este fără îndoială un amestec bogat și incitant. Deși, cîteodată, complexitatea cărții e dificilă, există pașaje extraordinare de simple și de directe care te fac să vezi cu alți ochi elemente din tradiția noastră pe care le considerăm obișnuite.

„Prima poruncă pe care Dumnezeu a dat-o lumii la facerea ei a fost „Să fie lumină”. Această poruncă nu se adresa unui popor oarecare sau chiar numai omului; era adresată cosmosului. De atunci toate celelalte porunci nu au fost decât amplificări și particularizări ale acestei prime proclamații care poruncește ca lumina să fie slobozită în lume.”

Și aceasta spune totul.

Rabin Dr. JONATHAN MAGONET
Director, LEO BAECK College
Londra

Consecvent, pare-se, cu sine, prozatorul Moise Held e prezent în librării cu o nouă carte de poezii, de „proză scurtă pe limba idis”, cum e menționat pe copertă. Consecvența aceasta impune, mai ales prin faptul că apariția unei noi cărți, de proză, scrisă, trăită, în idis, este, în sine, un fapt care se cuvine să fie luat în seamă. Și, în al doilea rând, prin faptul că volumul acesta, intitulat „Mesies in gli”, adică „Zile și nopți fierbinți”, formează (se pare) cea de-a patra carte a perseverentului nostru prozator. Dar, consecvența aceasta, se cuvine să reținem, se impune să fie subliniată și pentru specificul ei. Adică, pentru acel fir unitar al prozelor lui Moise Held, pentru acel refuz al autorului de a căuta, am spune, originalitate.

Și, totuși, cărțile acestuia au o originalitate, o originalitate a lor: aparțin Iașului. Ele fac parte din acea îndelungată tradiție a culturii evreiești apărută și unitar dezvoltată în Iași — în Iașul atât de stăruitor prezent în prozele lui Moise Held.

Izvoarele acestei tradiții? Să nu uităm că evreimea din acest Iași care-l inspiră azi pe Moise Held, a fost, la un fericit moment dat, climat prielnic celui care devine legendarul Berl Broder, heraldul vestiților Broder zingher. Despre acesta, istoria ne spune, că, purtându-și și dărându-și cîntecele, poposind la Iași, nu se îndura să se despartă de țigul de care el și „banda” lui de mereu mai inspirați — dar și „inșetați” — trubaduri, se lipiseră.

Apoi, tot în acest Iași, tot în acest climat prielnic pomirilor zise ale sufletului, Israel Grod-

ner, cu darurile lui de năstruc comediant, urmaș al altor și alior leifim și badhanim care, și ei, se abătuseră și făcuseră pasari mai lungi pe la Iași, a bătut, în Grădina „Pomul Verde” a lui Șimen Mare, țărșii pe care în scurtă vreme, Avrum Goldfaden va fixa, ca pe vecie, scidurile scenei teatrului evreiesc. Dar, tot pe ulitele Podului Rosu, atât de frecvente în prozele lui Moise Held, trubadurul Veiv Zbarjer, tot în Zile și nopți fierbinți, își stătea poezii, totuși, la ostenia dorurilor, lanceloile.

Între filele cărții de care ne ocupăm, mai aflăm, în sublinia ei, ceva din plătirea acelei semnificativ-iesene perioade literară care ne amintesc de poezia lui Jacob Gropper, ni-l amintesc pe temerarul Botoșanski. Și, pe aceste pagini par a-ți mai spune: o ambianță, aerul ieșean, că sugerează, a fost respul de adălescentul Itic Manger și, mai ales, l-a inspirat pe poetul Itic Manger.

„Mes-les in gli” — apărută în nedezmințita editură „Kripton” — e compartimentată în „vaite mekoimes” — „În locuri depărtate” — cuprinde șase poezii care mărturisesc trăirile din anii războiului: cuprind și surprinderi, pe viu, de locuri de întimplări, radiografii de oameni, de caractere, de psihologii mai ales. Apoi, un patrimoniu al scriitorului: „Moin mispubeh” — „Familia mea” — patru portrete, patru evocări de viață evreiască, patru xilografii săpate de evlavie, cu piosenie, în al cărui tuș află, ici-colo, și culoare.

O carte, o atmosferă, un om — un ieșean...

IOSIF H. ANDRONIC

Însemnări despre MIHOELS

Frunzărind recent fișe alcătuite altădată, am dat peste câteva însemnări asupra cărora am fost ispitit să mai zăbovesc puțin. Ele se refereau la figura de impresionantă talie artistică a unuia dintre cei mai de seamă oameni de teatru din prima jumătate a veacului nostru.

„Solomon Mihoels s-a născut acum o sută de ani, la Dvinsk, în ziua de 16 martie 1890. După aproape patru decenii, scria, amintindu-și: „Casa părintească era tipic evreiască, patriarhală, dominată de profundul fanatism al tatălui meu. Educația mi-am făcut-o la heder, unde am învățat alfabetul ebraic, Biblia, Talmudul.”

Ajungînd la primele relații cu arta de la luminile rampei, el notează: „Interesul pentru teatru mi l-am descoperit din fragedă copilărie. Impresii de vesters mi-au lăsat purim-spielerei care veneau la noi acasă, în fiecare an, de sărbători. O covârșitoare impresie a exercitat-o, în aceeași vreme, asupra mea și spectacolul cu «Vrăjitoarea» dat de Trupa lui Fiszohn.”

Într-o emisiune radiofonică din 1935, explica în ce chip s-a dedicat scenei: „La întrebarea cum am devenit actor, aș putea răspunde că, la prima vedere, lucrurile s-au petrecut cu totul întimplător. Întorcîndu-mă de la Universitate unde studiam (științele juridice — n.n.), m-am întâlnit cu un prieten, care m-a informat că se deschide o școală de teatru evreiesc. Curînd după aceea, m-am dus și am reușit la examenul de admitere. S-ar părea că era întimplător, dar numai la prima vedere. Aceasta, fiindcă eram în vîrstă de douăzeci de ani, timp în care nu avusesem posibilitatea să mă dedic adevăratei mele chemări.”

Școala prezintă primele ei producții în 1919, pentru că, în stagiunea 1920/21, s-a se transforme în instituție permanentă de spectacol. Mihoels remarcă:

„Teatrul s-a adresat repertoriului clasic evreiesc și, pe acest temei, a dus primele lupte de la înălțimea operelor lui Mendele Moher-Sforim, patriarhul literaturii evreiești, Șalom Alehem și Peret.”

Actorul interpretează rînd pe rînd, de-a lungul a aproape treizeci de ani, roluri memorabile. Așa apare, ocupînd mereu capul de afiș, la Teatrul Evreiesc din Moscova, în „Uriel Acosta” de Guțkov și „Vrăjitoarea” de Goldfaden, în „Noaptea în țigul vechi” de Peret și „Beniamin III”, după Mendele Moher-Sforim, în piese de Bergelson, Merkiș și multe altele.

Între timp, în 1925, este protagonist în producția cinematografică „Fericire evreiască”, al cărei scenariu era realizat pe motive din Șalom Alehem. Actorul scria după aceea: „Feri-

cire evreiască” a fost primul meu film. Și dacă experiența s-a dovedit reușită, eu cred că aceasta s-a întîmplat numai fiindcă am calculat acel factor cu ajutorul căruia trebuie înmulțit jocul teatral pentru a deveni limpede și strălucitor pe ecran.”

Reține atenția, în legătură cu partitura lui Menahem Mendel interpretată aici, factura proprie a înțelegerii lui Șalom Alehem, pentru care Mihoels înțelegerea un adevărat cult. (Relațiile de beneficiu înrîurire dintre aceste două inși personaje personalități merită din plin atenția unui studiu aparte).

Carierei sale strălucite i s-a pus capăt, la 13 ianuarie 1948, cînd, în conformitate cu dispozițiile exprese ale lui Stalin, a fost ucis la Minsk, într-un accident de automobil provocat. De fapt aceasta a fost doar una din șirul de crime prin care Stalin a lichidat o întreagă pleiadă de valorosi scriitori evrei, după cum, același paranoic criminal a asasinat și alțiia medici evrei.

Înzestrarea cu totul deosebită a lui Mihoels a fost unanim și entuziast apreciată atât de marele public, cît și de distinși oameni din cîmpul literaturii și artei.

La adunarea de doliu, Alexandr Fadeev, conducătorul Uniunii Scriitorilor Sovietici, arăta: „A plecat dintre noi un artist minunat, aureolat de slavă, de o mărețată slavă, care e sortită nu multor alesi. Este vorba de acei maeștri despre a căror creație însuflețită vor fi scrise cărți, iar numele lor vor rămîne multă vreme, peste veacuri de-a rîndul, vii pentru toți iubitorii de artă. Dar Mihoels n-a fost numai un mare artist, el a fost și un om înzestrat cu suflet mare și cu o excepțională integritate. La el făceau casă bună o imensă dra-



Mihoels în „Regele Lear” de Shakespeare și în „Noaptea în țigul vechi” de Peret



Solomon Mihoels

goste de viață cu o neobișnuită puritate sufletească. De aceea, el a fost o autoritate de netăgăduit pentru toți slujitorii artei.”

Cunoscutul scriitor francez Jean-Richard Bloch făcea o foarte măgulitoare, dar pe deplin motivată comparație: „Minunatul artist Mihoels creează imagini nu o dată înrudite prin expresivitatea lor cu cele mai bune imagini ale lui Chaplin.”

Iar celebrul și proverbial de exigent om de teatru englez Gordon Craig nu precupețea, în 1935, nici un elogiu: „Regele Lear! Trebuie să spun că această piesă este pentru mine cea mai apropiată și iubită din întregul repertoriu shakespearian. De aceea, m-am dus la spectacol cu o neîncredere neîntinuită. L-am și prevenit pe Mihoels să-mi rezerve un loc de la care să pot pleca lesne cînd voi crede de cuviință. Și iată-mă la parter. Am înțeles secretul sensului tragic pe care îl purtau mîinile actorului Mihoels în scena a doua din actul întâi și am înțeles, totodată, că de la un asemenea spectacol nu se poate pleca. De pe vremea

marelui meu profesor Irving nu-mi amintesc o asemenea interpretare actorească, în stare să mă zguduie atât de profund ca aceea a lui Mihoels în Lear. Nu știu și nu-mi place să fac complimente chiar atunci cînd există destule temeiuri. Dar, oricîte laude ar fi formulate la adresa actorului Mihoels, ele n-ar fi exagerate. Acum mize-limpe de ce azi în Anglia nu se întîlneste un Shakespeare autentic pe scenă. Fiindcă acolo nu există acum un asemenea actor ca Mihoels.”

Mărturiile pot fi înmulțite. S-ar părea, însă, că și numai cele citeva citate sint de mare valoare să schițeze măsura uniturii sădevăr incontestabil: Mihoels a înnoibat în vremea contemporană scena evreiască și, prin această admirabilă intermediu, se na lumii. Iar cîntecul său s-a sfîrșit, constituind încă o covârșitoare piesă la amplul dosar al ororilor staliniste, îndoloză și azi inimile tuturor celor care pretuiesc nu numai genul teatral, ci și exemplul onoarei și eroiciei demnități dat de un mare artist, de un neîfrîncat cetățean.

HORIA DELEANU

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Noutăți de la Universitatea Ebraică

ARHIVELE EINSTEIN DESCHISE PENTRU ÎNTIA OARĂ PUBLICULUI

Pentru întâia oară, Arhivele Albert Einstein de la Biblioteca Universitară și Națională Evreiască, din cadrul campusului universitar Givat Ram, au pus la dispoziția publicului o parte din vasta colecție de documente, scrisori, fotografii și alte obiecte privitoare la una dintre cele mai mari personalități științifice ale istoriei.

„Reflecții despre Arhivele Einstein“ a fost titlul expoziției găzduite din materialul oferit cu acest prilej.

Expoziția a cuprins circa 2.000 de articole, incluzând corespondență, manuscrise, documente personale, fotografii, desene din reviste, biblioteca personală a lui Einstein, discuri și partituri muzicale, care au fost transferate la Biblioteca Universitară și Națională Evreiască, în 1982. Einstein, unul dintre fondatorii Universității Ebraice, a încredințat arhivele acestei bibliotecii. În acest caz, arhivele servesc ca un important instrument de lucru pentru cercetare și învățământ.

Expoziția îl prezintă pe Einstein din sase unghiuri de vedere: contribuția sa în fizica teoretică, implicarea în viața politică și socială evreiască, modul preferat de recreere, corespondența cu copii, ca și o serie de „curiozități“, printre care unele fapte neobișnuite pe care le-a trăit de-a lungul anilor.

În total, au fost expuse circa 100 de obiecte, inclusiv manuscrisele unora din cele mai cunoscut articole, scrisori și fotografii din diferite perioade ale vieții sale. Printre cele mai neobișnuite, bizare obiecte care s-au aflat în zilele când se afla la Princeton, N. Y. și care erau adresate simplu: „Einstein, USA“, sau unul cu adresa: „Dr. Albert Einstein, inginer-șef la Universitate“.

Sint, de asemenea, scrisori primite de Einstein de la copil. O scrisoare i-a scris în 1951: „Dragă Einstein. Sint o fetiță de șase ani. Am văzut fotografia ta în ziar. Cred că ar trebui să vă tăiați părul pentru a arăta mai bine“.

Expoziția a fost pregătită astăzi în data deschiderii și să înceadă cu cea a deschiderii seminarului internațional „Einstein în context“.

SEMINAR INTERNAȚIONAL EINSTEIN

Un seminar internațional intitulat „Einstein în context“ a avut loc la Ierusalim, sub auspiciile Centrului Einstein pentru istoria și filozofia științei“, la Universitatea Ebraică, în colaborare cu „Institutul de istorie și filozofie a științei și tehnologiei“ de la Universitatea din Tel Aviv și cu Institutul „Van Leer“ din Ierusalim.

În cadrul seminarului au fost abordate diferite aspecte ale vieții lui Einstein și influența activității sale asupra societății, științei științifice, opiniile filozofice, sociale și relațiile mare-

lui savant cu personalități contemporane lui.

Participanții la seminar au ținut să sublinieze importanța celei de-a 85-a aniversări „Annus Mirabilis“ — anul 1905, când Einstein a publicat cele trei articole ale sale care au revoluționat știința: despre teoria relativității, despre teoria cuantelor și despre existența atomilor.

Printre cei care au luat parte la lucrările seminarului s-au numărat savanți: prof. Abraham Pais din Northwestern, care l-a cunoscut pe Einstein în ultimii săi ani, la Princeton, și a scris cea mai cunoscută biografie despre acesta; prof. Martin Klein de la Universitatea din Yale, principalul editor al lucrărilor lui Einstein; și prof. Robert Schumann, căruia i se datorează, în bună parte, publicarea primei ediții a scrisorilor lui Einstein.

că), intitulat „Statutul copilului în lume și în Israel în anul '90“. Proiectul a fost subvenționat de Institutul „Truman“ și de Comitetul UNICEF al Israelului, în cooperare cu Consiliul Național pentru Ocrotirea Copilului. Invitat de onoare al conferinței a fost dr. R. Y. Freiberg, directorul Biroului European al UNICEF.

Universitatea Ebraică a găzduit a șaptea Conferință pentru Cercetări Literare, în cadrul căreia, timp de trei zile, au fost dezbătute probleme legate de literatura ebraică clasică, de la Bible la Haskala. O zi a fost dedicată operei regretatului prof. univ. Dov Sadan. S-au analizat și direcțiile de gândire ale noii generații de critici.

Sub egida Centrului de artă evreiască al Universității Ebraice, a avut loc simpozionul „Artă modernă evreiască: artiști, colecționari și cînturari“. Simpozionul s-a desfășurat în paralel cu deschiderea celui de-al treilea Targ al cărții de iudaistică din Ierusalim, organizat de Departamentul de Iudaistică al Muzeului Israelului. Centrul a fost, de asemenea, co-sponsor la cea de a 22-a conferință a Societății pentru artă evreiască a



Tineri vizitatori la expozițiile Universității Ebraice

CONFERINȚE

Mai mult de 100 de milioane de copii riscă să moară de boli și malnutriție în anul '90, se afirmă în ultimul raport anual al UNICEF (Fondul Națiunilor Unite pentru Copii) și misiunea ce revine acestei instituții în următoarea decadă este să apere acești copii împotriva ravagiilor bolilor, foametei și violenței. Acest deziderat a fost examinat în cadrul simpozionului care a avut loc la Institutul „Truman“ (de pe lângă Universitatea Ebraică), intitulat „Statutul copilului în lume și în Israel în anul '90“.

Israelului, avînd ca temă obiecte sinagogale de artizanat.

Cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Montesquieu, la Facultatea de drept din cadrul Universității Ebraice s-a desfășurat un simpozion pe tema: „Teoria despre legalitate a lui Montesquieu“. În cadrul simpozionului, prof. Michel Troper, de la Universitatea din Paris, a prezentat o comunicare. Atașatul cultural al Franței în Israel, dl Jean Soler, a rostit un cuvînt de salut din partea statului francez.

La Universitatea Ebraică există o catedră de drept comparat și de istorie a legalității, înființată în 1984, de Asociația prietenilor din Franța ai Universității Ebraice.

ANIVERSARE

Dl Israel Pollack, președintele Asociației prietenilor israelieni ai Universității Ebraice, a fost oaspete de onoare al acestei prestigioase instituții de cultură, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Însoțit de soția sa, Rachel, dl Pollack a vizitat Biblioteca Universitară și Națională Evreiască, s-a întâlnit cu studenți străini care învață la Universitatea Ebraică, a vizitat o expoziție a Cetății lui David, organizată de Institutul de Arheologie și a participat la un dejun festiv oferit de prof. Amnon Pazy, președintele Universității, care i-a înmînat un facsimil al cunoscutului Codex din Aleppo, ca dar pentru ziua sa de naștere.

Muzeu plănuite de naziști

COMORI DE ARTĂ EVREIEȘTI DIN PRAGA EXPUSE ÎN ISRAEL

Nu există nici un fel de documente care să ateste motivul pentru care naziștii au ars în unele țări — de pildă, în Polonia — nu numai oamenii, dar și cultura lor, precum și comori de artă. În Cehoslovacia, însă, au adunat valori culturale evreiești — obiecte de artă —, le-au înregistrat cu grijă și le-au depozitat apoi pentru un plănuit „muzeu al rasei evreiești dispărute“, a declarat Wladimir Sadek, din Pragă, directorul Muzeului evreiesc din capitala cehă.

Desigur că nu din respect pentru cultura muzeului naziști acest muzeu a fost înființat, dar se pare că erau interesați de valoarea materială a acestor obiecte. De asemenea, știau că ar putea vinde câte ceva unor colecționari. În orice caz, este limpede că ei plănuiau un muzeu în spiritul antisemitismului.

În total, naziștii ar fi adunat vreo 35.000 de obiecte, în parte unicate, de o extraordinară frumusețe.

Unele opere de artă evreiești din Pragă au fost incluse încă de cîțiva ani într-o expoziție itinerantă, care a fost prezentată în numeroase țări, dar nu în Germania.

În Israel a devenit posibilă o expoziție de-abia acum, deși primele contacte au fost stabilite încă din 1968, în timpul „Primăverii pragheze“. Între timp, atitudinea politică a Pragăi devenise atât de antisraeliană, încît un schimb cultural era de neconceput.

Președintele Vaclav Havel a deschis expoziția cu prilejul unei vizite oficiale în Israel, astfel că pentru public ea a devenit acum accesibilă.

Sînt prezentate fotografii mari ale unor încăperi ale lagărelor

ticsite pînă la refuz de lucrări și tablouri ale vechiului cartier evreiesc din Pragă.

Perdele de la chivoturile sfinte ale sinagogilor, coronițe ornamentale de pe Tora, tablouri, numeroase obiecte de cult de o frumusețe unică au fost aduse de la Pragă în Israel.

Exponatul cel mai vechi este un steaglet din mătase verde. Este steagul lui Schelomo Molcho, omul de încredere al falsului Messia, Schabatai Zwi, din secolul al XIX-lea, una dintre figurile cele mai contradictorii ale istoriei evreiești.

Într-o sală s-a amenajat o expoziție specială despre Theresienstadt. Într-un contrast înfrîntor cu splendidele obiecte de artă sînt prezentate aici taciturne ief-tine din tablă și o menora cioplită în lemn cu mina. Ca obiect „de atracție“ este atîrnat, chiar la intrare, un palton negru cu steaua galbenă. Deducerile se află o valiză, ca aceea pe care le foloseau evreii, la deportarea lor. Făuritorii evrei ai unei arte și culturi înfloritoare au fost umiliți, torturați și exterminați de niște călăi care își ziceau și se visau „Herrenvolk“ („Un popor de stăpînitori“).

Cursuri de idiş în universităţi din Polonia

Şeful Reprezentanței Poloniei în Israel, Czeslav Iatzkosky, a remis profesorului Iacov Goldberg, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, o importantă distincție poloneză, acordată de președintele Jaruzelski și de ministrul polonez al culturii, pentru cercetările sale în domeniul istoriei evreimii din Polonia.

Prof. I. Goldberg s-a născut la Lodz în anul 1924. Universitatea din acest oraș i-a acordat titlul de doctor în 1960.

Din Polonia s-a anunțat că prof. Hune Smeruk, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, care este conducătorul Centrului de cercetări privind istoria și cultura evreilor din Polonia, a petrecut în această țară cîteva

luni, unde a condus cursuri de istorie a literaturii evreiești la Universitatea din Varșovia și la Universitatea Jagelonă din Cracovia. Este pentru prima dată în anii de după război cînd se predă în Polonia un curs de literatură evreiască la nivel universitar.

De asemenea, este pentru prima dată cînd un cercetător din Israel este invitat ca lector la o universitate din Polonia. Important este și faptul că profesorul Smeruk a fost invitat să țină cursuri de literatură idiş, în cele mai prestigioase două universități din acest stat european. La fiecare din cele două cursuri au participat circa 50 de studenți.

OSKAR SCHLEMMER

Muzeul de Artă din Basel și Institutul de arte Städel din Frankfurt pe Main prezintă, în expoziția „o latură mai puțin cunoscută a creației artistului evreu Oskar Schlemmer, unul dintre cei mai de seamă exponenți ai artei moderne din Germania, sculptor, pictor, scenograf, creator de costume etc. Este vorba de lucrarea „Imagini de ferestre“, un ciclu de 18 tablouri miniaturale în ulei, reflectînd interiorul din Wuppertal; o „geometrie a caselor“ în perimetrul cărora ne întîm-pină scene din realitatea zilnică, crîmpele de viață. O geometrie severă, punctată, din loc în loc, de cite o figură, care transpune din spatele unei ferestre în cotidiană-i preocupare, o expresivă stilizare.

Această operă a fost realizată spre sfîrșitul vieții artistului, după o perioadă de grele încercări, cînd, ca și alți intelectuali evrei, a fost boicotat și marginalizat, iar opera sa ostracizată din patrimoniul cultural. Atacul împotriva sa și a celorlalți artiști a început imediat după a-pariția lucrării „Rasă și stil“

(1926), de Hans Günther, iar mai tîrziu, ca urmare a dispozițiilor directorului Scolii superioare de artă din Weimar, Paul Schultze, i-au fost eliminate picturile murale realizate încă în perioada „Bauhaus“-ului.

Cunoscut ca exponent al artei moderne prin realizarea, în domeniul teatrului, a „Baletului triadic“, „jalon în istoria teatrului modern“, iar în pictură, a valorosului tablou „Trecătorul“, în această atmosferă Oskar Schlemmer a asamblat materialul pentru „Imagini de ferestre“ într-o operă de o mare simplitate, pictată cu minuție, care rămîne în activitatea sa ca un testament. Însuși creatorul va adevări, în paginile sale cu caracter confesiv: „În acest spațiu minuscul am dat tot ce pot da“.

Ev. FONEA



Israel și Rachel Pollack, cu președintele Pazy prezentînd Codex-ul din Aleppo

MADAM FAERMAN ȘI „PROTOCOALELE ÎNTELEPȚILOR SIONULUI“

Minciuna va fi având ea picioare scurte, dar are uneori viață lungă, mai ales când e întovărășită de absurd și slujește calomniilor. E o constatare ce ar putea sluji drept motto istoriei antisemitismului, care, începând cu măruntul escroc literar antievreu Apion, biciuit de către Iosephus Flavius acum aproape două mii de ani, și pînă în zilele noastre fabrică împotriva evreilor puzderie de așa-zise documente, spre a instiga la ură împotriva lor.

Ne revine în memorie vechea ispravă a lui Apion, azi uitat de către cei mai mulți, datorită unui fapt recent ce poartă pecetea aceluiași însuși care o sustinut cu două milenii în urmă, dreapta minie a citatului istoric evreu. Aflăm, în adevăr azi, că circula în România anulii 1990 un text care readeuce în atenția publicului nostru așa-numitele **Protocoloale ale înțelepților Sionului**, un imund pamflet antisemit, folosit în repetate rânduri, rețut și de nazisti la timpul lor, iar azi în România cu aceeași destinație de instigare la ură antievrească.

Și ce-i cu asta? Să vedem. Înainte de a răspunde la întrebare, să procedăm la o întoarcere în trecut. Acum trei sferturi de veac, mai precis în 1916, apare la București „romanul” „Ciormăreanu & Faerman”, avind ca autor pe N. G. Rădulescu-Niger. Este vorba, în înjgheberia tipărită de acesta din urmă, de o acțiune care, pe scurt, este precum urmează. Sub firma „Ciormăreanu & Faerman”, funcționează un magazin în care se asociaseră românul Ciormăreanu și evreul Faerman. Madam Faerman seduce pe Ciormăreanu și minuește în așa fel legătura ei amoroasă încît, în cele din urmă, Faerman pune mîna pe întreaga avere a naivului Ciormăreanu.

Ei, se va zice, un adulter, un matrapazlie, o stupiditate literară și gata! Dar nu e vorba nici pe departe de doar atît. Nu, nici pe departe. În adevăr madam Faerman este un personaj, să zicem, „internațional”. Este, nici mai mult, nici mai puțin decît unul din „multele instrumente perfide care, în lumea largă, pun în aplicare un vast complot evreiesc”, urzit de „documentul” numit **Protocoloalele înțelepților Sionului**. Rădulescu-Niger, spre a demonstra aceasta, introduce în romanul său în extenso textul ziselor „Protocoloale”.

Să luăm cunoștință mai îndeaproape de acestea din urmă. Cică, undeva în Occident, s-au întrunit în taină rabini reprezentanți ai evreimii din toate țările lumii. Au dezbătut ei ce-au dezbătut, acești „înțelepți ai Sionului” și au întocmit, în cele din urmă, un plan de acțiune în 24 de protocoale. Iată, pe scurt, ce scopuri formulau acestea: a. evreei să pervertească sufletele neevreilor, așa încît aceștia să ajungă la discreția evreilor, comițînd cele puse la cale de ei; b. în acest fel evreei de pretutindeni, folosind mijloace oricît de murdare, vor pune mîna pe averile tuturor neevreilor; c. dar toate acestea, nu așa... în scopuri doar mărunț-mercantile, ci pentru ca prin asemenea procedee să ajungă să determine din umbră politica tuturor statelor, astfel încît, prin intermediul guvernelor, păcălîte și aservite lor, ei, evreei, să ajungă în final stăpîni pe întreaga lume. Înțelegem deci: să nu credem cumva că madam Faerman e o oarecare simplă intrigantă adulterină. Nu, ea este „un pion al complotului mondial evreiesc”, iar bietul Ciormăreanu un simbol al universului de neevrei care cad victime ale arătatelor uneltiri internaționale. Se bat între ele guvernele pentru a cucerii colonii, pentru a invada teritoriile vecinilor, a câștiga sfere de influență, a ucide popoare? Ele nu fac astfel, fără s-o știe desigur, decît jocul „înțelepților Sionului”: în spatele lor evreei își așteaptă prada, căci pînă la urmă „toate imperiile în mîna

lor vor cădea”. Din început această grandioasă operație universală o pornesc de la acte de genul celui ale lui ale madam Faerman, a lui Rădulescu-Niger!

De unde au mai răsărit oare aceste „Protocoloale”, tipărite și retipărite de-a lungul deceniilor ca instrumente, foarte reale de astă dată, de calomniere și strangulare a evreilor?

O aflăm dintr-un volum apărut în 1989 la Paris. La începutul secolului nostru, poliția țaristă a întreprins întocmirea ziselor „protocoloale”, la inițiativa șefului ei, ministrul de interne rus Plehve. Acesta urmărea compromiterea colegului său de la finanțe, ministrul De Witte. În campania pornită contra acestuia de către adversar, acesta, a decis să speculeze teza, larg vînturată în acel timp, conform căreia ministrul De Witte era „un agent al evreimii mondiale”.

Spre a lovi în De Witte, trebuia deci tras în evreei. Drept care, la inițiativa poliției, este întocmit textul ce capătă titlul de **Protocoloale ale înțelepților Sionului**, text ce apare în 1903 în revista *Znemea din Petersburg*. Revista aparține bine cunoscutului Krusevan, cea mai odiașă și totodată cea mai populară figură a antisemitismului huliganic rusesc, pomenit ca atare și de Șalom Alehem.

Ce făcuse foaia lui Krusevan? Reproduse, dîndu-i însă o adresă evreiască, o broșură scrisă în 1864 de către un oarecare Maurice Joly și editată la Bruxelles. Textul nu avea absolut nimic de-a face cu evreei. Era dirijat împotriva lui Napoleon al III-lea și intitulat „Dialogul în infern între Montesquieu și Machiavelli”, iar obiectul atacului era politica de guvernare a împăratului. Se compunea din 24 de dialoguri. Or, în 1939, scriitorul Henri Rollin pune pe două coloane cele 24 de dialoguri întocmite de Joly și „protocoloale”, în număr tot de 24, publicate de Krusevan. Pretutindeni acesta înlocuise destinația antinapoleoniană a textului cu una antievrească. Rollin dovedește, nu numai identitatea conținutului celor două texte, dar pînă și similitudinea formulărilor, ba chiar cea a multora din fraze. Falsificîndu-le destinația, Krusevan nu se ostenește prea mult.

Un ultim detaliu. Cine era care acest Rădulescu-Niger, inspiratul dimbovițean al inspiratorului său între falsuri de pe țărmurile Nevei? Ne-o spune G. Călinescu (*Istoria literaturii române*, 1941, pag. 525): „un ingrozitor romancier popular... cronicar vulgar cu pretenții mussetiene”.

Destul, nu?

I. LAVAN

DECESE

În cimitirile Comunității Evreilor din București au fost înhumați, în perioada 1.VIII—30.IX.1990, următorii:

Iosiper David Leib (90 de ani); Calea Moșilor nr. 205; **Merdler Ida** (64) str. Lucrețiu Pătrășcanu nr. 1; **Tell Bernhard** (63), str. Andrei Popovici nr. 18; **Sterling Negescu Adrian** (60), Bd. Leontin Sălăjan; **Michel Sura Nesse** (75), Bd. Cantemir nr. 18; **Löbel Malca** (94), Calea Călărășilor nr. 85; **Solomon Miriam (Maria)** (79), str. Candiano Popescu nr. 63; **Franco Regina** (89), Calea Rahovei nr. 352; **Schwartz Haia Corina** (77), str. Drumul Taberei nr. 28; **Pandrea Marius** (64), str. Cărămidarii de Jos nr. 3; **Svart Ida** (79), str. Drumul Taberei nr. 19; **Mikes Filip** (90), **Libros Ana** (90); **Mikes Rașela** (86); **Grünberg Ideș** (84); **Goldner Estera** (88), Cămin „Amalia” și Șef Rabin dr. Moses Rosen“; **Zamfir Rîfca** (88), str. Iancu Jianu nr. 9; **Calistain Paul** (77), Aleea Valea Călugărească nr. 4; **Pisam Hercules** (80), Bd. Ilie Pîntilie; **Strul Roza** (89), str. Galați nr. 62; **Păunescu Beatrice** (68), str. Voiniceni nr. 42; **Marcu Blima** (84), Bd. Dimitrie Cantemir; **Platzman Strul** (64), Bd. Ion Sulea nr. 1; **Alistar Adriana** (69), Intr. Mihai Eminescu nr. 8; **Pardis Margit** (84); **Rachbuech Sulim** (86), **Usan Roza** (81), Cămin „Martin Balus”; **Katz Erna** (94), Căpitan Protescu nr. 26; **Schubert Jeți** (81), str. Cosmonautilor nr. 23; **Meirovici Fanea** (81), str. Somesul Rece nr. 2; **Lupu Avram** (83), Bd. Ilie Pîntilie nr. 25; **Mihailovici Aron** (81), str. F. C. Robescu nr. 6; **Guzdenko Rîfca** (96), str. Batiștei nr. 1; **Tudor Leontina** (81), str. Armenească nr. 15; **Dächter Berta** (81), str. Stejarului nr. 21; **Solomonovici Dolfi** (55), str. I. B. Tito nr. 19; **Bercu Ghița** (89), str. Tomesti nr. 5; **Leibovici Ernestina** (89), Sos. Ștefan cel Mare nr. 35; **Sternlicht Cecilia** (79), str. Brezoianu nr. 38 A; **Subaia Sara** (81), str. Știrbey Vodă nr. 2; **Friedman Suly**

Stîlpul infamiei

50 DE ANI DE LA PROCLAMAREA STATULUI NAȚIONAL LEGIONAR

Am înaintea ochilor o fotografie îngăbenită de vreme, veche de 50 de ani: patru oameni legați cu un lanț în jurul unui stîlp, în virful căruia se află o tăbliță pe care scrie „stîlpul infamiei”. Ger, zăpadă. În afara faptului de a se fi născut evrei și de a fi apucat să trăiască în acel an cumpit 1940, nu știu să fi avut altă vină, cu atât mai puțin infamantă. Unul dintre ei a fost nevoit să stea desculț, cu picioarele în zăpadă, deoarece nu și-a putut pune încălțările, căci acestea nu-i mai intrau în urma bății la tâlpi ce i se administrase înainte. Cînd, în strîș, după zece ore, tortionarii au binevoit să-l deslege, acesta s-a prăbușit mort. Ceea ce am relatat în aceste rânduri nu constituie un vis urit; faptele s-au petrecut întocmai la Hirșova într-una din zilele guvernării legionaro-antonesiene din toamna și iarna anului 1940 iar cel în cauză se numea Alexandru Spiegel. Și, din informațiile existente, se știe că „stîlpul infamiei” a fost un supliciu îndurat în acele zile, nu numai acolo, ci și în alte diferite localități, de numeroși evrei, dar și de unii români. Ceea ce arată că nu era vorba de un abuz cu caracter local, ci de o practică generalizată.

Desigur, oricît de înuman pare acest „stîlp al infamiei”, el n-a constituit decît un episod și, poate, nu cel mai grav din câte s-au întîmplat în acele luni, cînd asasinatelor în masă, devastările și incendiile deveniseră aproape cotidiene. „Stîlpul infamiei” are însă importanța sa deosebită pentru că el pune în lumină unele din dedesubturile ideologiei legionare, de care unii își amintesc și astăzi cu oarecare nostalgie. Pe la postul de radio B.B.C., de pildă, unde mi-a fost dat să aud, cu citeva luni în urmă, un serial apologetic în legătură cu înaltele „ideale” ale mișcării legionare. Sau, cum arăta într-un articol scriitorul Petre Sălcudeanu, chiar și la noi, manifestîndu-se prin diferite inscripții antisemite apărute pe pereți la Brasov. Sau la București, unde, la întretărirea străzilor Mintuleasa și Negustori, pe la mijlocul lunii iunie, a apărut, peste un semn de circulație, o zăvălică desenată cu vopsea neagră și așa a rămas multă vreme, dacă n-o mai fi și în prezent.

Așadar, de ce erau legați oamenii — evrei sau neevrei — la „stîlpul infamiei”? Oricît ar părea de necrezut, documentele atestă că motivul era foarte simplu: ei se făcuseră „inovatori” de faptul că au schițat o oarecare împotrivire, destul de timidă, atunci cînd bandele de legionari au venit să-i deposedeze de bunurile ce le aparțineau. Iar, uneori, chiar fără împotrivire, numai așa, cu titlu preventiv pentru ușurarea operațiunii. Bunăoară, un anume Moritz Friedman, din Caransebeș, a fost bătut pînă la desfigurare spre a

servi ca exemplu pentru cei care nu s-ar grăbi să cedeze legionarilor tot ce le aparține. Într-o reclamație făcută ulterior, o familie din acest oraș scria: „Declarăm că noi n-am intenționat și nu înțelegem să înstrăinăm casele noastre, ci numai constrînși prin detinererea noastră și de amenințările că vom sta la închisoare pînă mine și atunci vom vedea că trebuie să iscălim contractele în altă și ca să scăpăm de maltrăzările puse în vedere că vom păți ca Moritz Friedman am semnat contractele...”

Procedeele de a se răpi prin intimidarea avuților evreilor, devenise atît de răspîndit, încît, în unele județe, a fost nevoie să se tipărească formulare tip de acceptare a predării bunurilor mobile și imobiliare. Ca treaba să meargă ca pe bandă rulantă, fără pierdere de vreme...

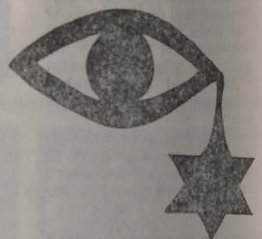
„Stîlpul infamiei” s-a schimbat apoi în pogromuri, în ucideri în masă a zeci de mii de evrei, la Iași, în Basarabia, în Bucovina, în Transnistria, etc. etc.

Au trecut de atunci 50 de ani; lumea este acum alta și ne închipuim cu greu că asemenea fapte s-ar putea repeta. Totuși, este de natură să îngrijoreze reacția unor formațiuni extremiste de dreapta într-o serie de țări europene, ca și vehicularea unor teorii fasciste și fascizante îmbrăcate în haine noi ce se vor și la noi atrăgătoare. Mai mult, se întîmplă să se caute mărturie în încercarea de a se discosa filozofia de extremă dreapta de practica sințeroasă de altădată.

Îndrăznesc așa-zisi „istorici”, acum în 1990, să escamoteze Holocaustul nostru cu niște „statistici” ridicole și sinistre, care nici nu merită vreun răspuns. Nu-i vine a crede și totuși, negru pe alb, cîtești în ziare asemenea elucubrării minime să ridice minciuna la rangul de dogmă. Ceea ce, uneori, se și reusește.

Sentința istoriei este însă definitivă: fascismul, nazismul și emanțiile lor mai mărunte, printre care legionarismul, cu cîntecul lor teoretic de sireni și practica lor atît de sințeroasă, au fost sancționate prin a fi ele însele puse la stîlpul infamiei. Și acolo trebuie să rămîna.

AL. CORNESCU



(69), str. Const Brâncuși nr. 5; **Segal Feige** (71), str. Frederic Joliot Curie; **Iosub Caras Avram** (89), str. Drumul Taberei nr. 85; **Ion (Grünberg) Martin** (65), str. Împăratul Traian nr. 1; **Folinu Eieien** (88), str. Cercului nr. 7; **Tărnăuceanu Charlotte** (84), Bd. 1848 nr. 44; **Oprescu Dorel** (69), Bd. Magheru nr. 32—36; **Solomon Iancu Leib** (90), str. Drumul Taberei nr. 22; **Rosenbaum Simona** (79), Bacău, str. 6 Martie nr. 3; **Florianu Barbu** (72), str. Latină nr. 11; **Zane Isaac** (82), Sos. Colentina nr. 14; **Atodresci Clara** (81), str. Soldat Spiridon Matei; **Nadler Isaac** (85), str. Aleea Botosani nr. 7; **Cinhotaru Efraim** (61), Offenbach, R.F.G.

S-au scurs nouă ani și respectiv un an de la dureroasă despărțire de cei mai buni prieteni doctor **ARON TUDIC, CLARA TUDIC** — Birlad. Trăiesc mereu în amintirea noastră.

Prezent mereu în sufletul meu crunt rănit, cu aceeași cumpănită durere și tristețe reamintesc că pe 12 octombrie 1990 — 23 Tiși 5751 — ziua cea mai dureroasă din viața mea, se împlinesc 6 ani de la zguduitoarea despărțire pentru totdeauna de iubitul meu șot **HERMAN WEINTRAUB**, avocat — Iași, doctor în drept al Universității din Roma, fost șef al Contenciosului Comunității Evreilor din Iași. Profesor Lucia Altarescu Weintraub.

Cu aceeași durere Toni soție amintește scurgerea a 9 ani de la moartea fulgerătoare (17 Tiși) a dragului ei **LAZAR ROZEN**.
Veți fi în amintirea mea.

Ghița — soție, Edith — soră, cu durere în suflet anunță împlinirea unui an de la decesul dragului lor **SAMI EDELSTEIN**. Fie-i neștersă amintirea!

Dr. Edith Polac Hirsch amintește că a trecut un an greu de lacrimi și dor de la dureroasă despărțire de buna și iubita mea mamă **JEANA POLAC**. Neștersă amintire și recunoștință veșnică.

Salomon Samuel șot, familia și prietenii anunță cu durere că la 15 august a.c. s-a stîns din viață neuitata noastră **MABA SALOMON**. Te voi plînge pînă voi fi alături de tine!

Cu tristețe fiica comemorează, la 12 Tiși, 10 ani de la dureroasă despărțire de mama **FANY RUBIN** iar la 22 Heșvan de cea a tatălui **SAMUEL** — **ABA** — **SCHACHTER**. Binecuvîntată amintire.

Iubita și neuitata noastră soție, soră și rudă — **FANI SEGAL** — (Feighiol), născută **KIVA** din Piatra Neamț, ne-a părăsit fulgerător, lăsînd în urmă lacrimi și durere. Înmemintarea a avut loc **EREV ROS-HASANA** — 19 sept. 1990, la cimitirul evreiesc Giurguiului, din București. Multumim tuturor rudelor și prietenilor care au luat parte la trista despărțire. Fie-i amintirea binecuvîntată! Bombi șot, Moscu, Avram, Pascal frați și familia îndurerată.

Cu nemărginită durere, soția și familia anunță încetarea din viață, la 25 septembrie 1990, a minunatului om care a fost **DOREL OPRESCU** — doctor în științe economice.

Profund îndurerată Șely Lupu soție, și familia anunță că de la decesul iubitului lor inginer **AVRAM LUPU**, au trecut 30 de zile.

Nu-l vom uita niciodată!



Sanctuarul sufletelor

...ridica pe om din ingenunchere, îi dădea șira spinării, îi dădea conștiința lui saie. La fel și noi, izbutind să străduim sanctuarul nostru lăuntric, nu ne îngăduim ca oamenii să fie încovoșiți, ci ne alăturăm aceluia care se străduie să-și înalțe pe om, să-și dea marea lui a perfecțiunii spre care tinde.

FINAL ȘI ÎNCEPUT

„Iar brații erau întinse spre cer”. Pornim din nou spre muna cea de toate zilele, în domeniul metafizic intrăm în cel al fizicului material, din acel al rugilor înalte în cel al faptelor concrete. Este muna noastră să păstrăm firul care leagă și ce ne-a înobilat aici, gândirea și așezarea cu tot ceea ce vom făptui. „Brații să ne fie întinse spre cer”. În cerul bătrânilor să se oglindească pământul războiilor.

În clipa finalului de sărbătoare și, în acest timp, de încheiere a Torii. După un învâțat-o, săptămână după săptămână, în decursul anului ce a trecut, ne găsim acum să-i citim ultimele fraze. Încheierea nu înseamnă însă sfârșit. Nicăieri nu punem Cartea Sfântă de o parte,

considerând că știm prea mult și că nu mai avem nevoie să învățăm. Încheierea nu e decât preludivul unui nou început. Chiar în momentul când terminăm lectura biblică, o și reîncepem.

Tot astfel și sărbătorile. Ele nu pot fi izolate de celelalte zile ale anului. Ele își dovedesc trănicia în măsura în care iese din ele ce le simbolizează călăuzesc permanent activitatea noastră cotidiană. Acordurile finale ale zilelor festive nu constituie un epilog, ci un prolog pentru săptămânile și lunile ce vor urma.

Un mare gânditor asemeia sărbătorilor popoarelor cu munții cei falnici. Cel ce cercetează originea munților nu se mulțumește să-și incinte ochiul cu frumusețea lor. El sapă adinc și descoperă, strat după strat, rocă după rocă, toate erupțiile din adăncuri, toate frământările scoarței pământice, care au dat naștere marelor culmi spre care ne ridicăm privirea. Ca și munții, sărbătorile reprezintă și ele o cristalizare a dorurilor care au munit vreme îndelungată în profunzimile multimilor, o sedimentare a valorilor morale cotidiene.

În viața cea de toate zilele, să nu uităm, deci, aceste adevăruri, iar muna noastră cotidiană să fie însuflețită mereu de acordurile finalului de sărbătoare.

VIZITA UNEI DELEGAȚII PARLAMENTULUI BRITANIC

...câminele pentru bătrâni, rezervații rituale, Muzeul de istorie a comunităților evreiești și au felicitat călătorii pe Șef Rabinul dr. Moses Rosen și colaboratorii D-sale pentru opera ce o implinesc.

DECLARAȚIA ȘEFULUI DELEGAȚIEI

La o conferință de presă, Greville a declarat: „România am găsit o democrație nouă, fiind recent născută, este încă fragilă. În ce ne privește vom cere guvernului nostru să facă tot ceea ce îi stă în putință pentru a contribui la consolidarea acestei noi democrații. Dorim ca România să devină o parte integrantă a Europei, să nu se mai întoarcă niciodată la bezna din trecut.

România trebuie să fie ajutată și noi vom face totul ca să ducem acest mesaj poporului britanic.

Am primit ferme asigurări pentru comunitățile evreiești ca să nu dea încă odată țapul ispășitor al greutăților prin care trece țara. Vom continua să urmărim cu atenție cele ce se vor întâmpla în viitor.

Multumim guvernului pentru cordiala și Șef Rabinului pentru frățeaua ospitalitate”.

Deputatul Nigel Griffith a declarat, în prezența altor: „Ar fi de dorit ca acele concluzii la care a ajuns Comisia de anchetă specială să fie date citi mai repede publicității. Am fost încurajați de cele spuse de oamenii politici cu care ne-am întâlnit în legătură cu elaborarea unei legislații care să garanteze, în mod clar, drepturile omului. Vorbind despre legislații, considerăm că este nevoie și de legi cu privire la dreptul de proprietate, care să garanteze și investițiile străine, astfel încât investitorii din Comunitatea Economică Europeană sau alți oameni de afaceri să aibă siguranța necesară. Progresele în aceste două direcții sînt o condiție importantă pe care poporul britanic o simte în fața de poporul român. Este vital, după părerea noastră, ca reformele din țara dvs să progreseze în același ritm susținut, iar bunele intenții care ne-au fost împărtășite de toți oamenii politici cu care am discutat să-și găsească concretizările corespunzătoare.”

Deputata Emma Nicholson a declarat, în încheiere: „Sînt încântată că, zilele trecute, Comitetul European a hotărît înființarea unei comisii care să cerceteze situația din țara dvs., la fața locului. Aș vrea să vă încurajez că noi, membrii actualei delegații,

vom urmări de aproape activitatea acestei comisii și vom face tot ce ne stă în putință pentru a asigura ca ea să își formeze o opinie corectă despre România și că această opinie să ajungă cit mai larg la cunoștința Occidentului”.

ȘEDINȚA „ALIANȚEI PENTRU PACE”

Sub președinția dlui acad. prof. dr. Ștefan Milcu, s-a ținut la București, în ziua de luni 24 septembrie, ședința „Alianței pentru Pace”.

Au participat numeroși oameni de știință și cultură, reprezentanți ai cultelor și alte personalități din viața publică etc. S-a hotărît o acțiune largă de organizare a forțelor iubitoare de pace din România, a întregului popor, a tuturor cultelor și populațiilor conlocuitoare, pen-

tru crearea unui climat al armoniei și înțelegerii interetnice, interconfesionale, pentru o concurență frățescă spre binele Patriei și pentru o participare activă și independentă la activitatea mondială în slujba Păcii, care este iarăși amenințată.

Prezentăm în continuare unele pasaje din cuvîntarea rostită cu acest prilej de către Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești.

Din cuvîntul Eminenței Sale

„Federația Comunităților Evreiești din România adere, prin mine, cu multă însuflețire, la această Alianță pentru Pace. Mesajul iudaismului multimilenar, salutul său, rugile sale din zori și pînă în noaptea se sintetizează într-un singur cuvînt: ȘALOM — PACE.

Din Haos lumea aceasta s-a născut — spune poetul. Din Haos, din Tohu-Va-voiu, Creatorul a produs coeziunea elementelor, adică armonia, adică Pacea, fără de care lumea e amenințată să se întoarcă în Haos.

Nu. Iudaismul nu a admis nicicînd o viziune apocaliptică. Dezagregarea elementelor? Impotriva unei atari viziuni noi luptăm, căci ea înseamnă Anti-Creație. Cum să nu considerăm pacea element vital pentru umanitate, cînd noi, evreii am fost de nenumărate ori țapul ispășitor, victima numărului unu a războaielor?

Au suferit și alții? E adevărat! Să mi se arate însă un alt popor căruia i s-a sîrtecat o treime din trupul său, i-au fost arși în crematorii, aruncați de vii în cupatoare, măcelăriți, asfixiați în trenuri ale morții șase milioane de bărbați și femei, prunci din leagăn și bătrîni încovalați de vremuri.

Sîntem deci aci spre a striga omenirii, în aceste zile în care un nou Hitler amenință lumea cu incendiul unui război apocaliptic, cu ceea ce numește «Djihad». Dar acesta este un nonsens. «Război sfînt»? Ce stupidă împerechere de noțiuni! Numai Pacea poate fi sfîntă. Războiul reprezintă exact contrariul.

«Război sfînt»? Dacă n-ar fi vorba de o tragedie uriașă pe care o implică această lozincă, ar trebui să ne gîndim la nemuritorul erou al marelui scriitor Ion Luca Caragiale, la polițaiul Ghiță Pristanda, care se pomenește rostind enormitatea «curat murdar».

În România post-revoluționară este nevoie, în primul rînd, de o pace a sufletelor. Otrava urii interetnice și interconfesionale care se strecoară din nou și pregătește terenul unui neofascism, trebuie extirpată. Învățătura ultimei jumătăți de veac să nu fie uitată. Acest for al cărturarilor, scriitorilor, preoților, muncitorilor și țărănilor, acest for independent trebuie să devină un adevărat «sfat al înțelepților», care să ne călăuzească pe drumul păcii.

Dumnezeu să binecuvînteze lucrările acestui sfat al păcii”.

Ce se spune în „MINIMUM”...

Citim în două numere ale revistei „Minimum”, două note — două, care privesc revista noastră. Le reproducem și... răspundem, făcînd și propuneri.

NOTA I:

„Ani și ani de-a rîndul, citind «Revista Culturii Mozaic», editată (bine, mereu interesantă) la București, prin grija Federației, ne intrîstam la vederea faptului că despre înfăptuirile și evenimentele din sîmul Alianței (400 000 carevasăzică) din Israel nu se scrie nimic, sau aproape nimic. Și ori de cîte ori ne exprimăm (verbal, numai verbal, ca să nu supărăm pe nimeni) nedumerirea, primeam același răspuns: cenzura! Adică, cei de la Departamentul Cultelor, de care ține bilunara, nu te lasă să vorbești despre viața și creațiile celor plecați din România. «Nu e voie. Înțelegeți?» Înțeleg, răspundeam noi cu jumătate de gură. Acu' de cînd cu libertatea presei de după decembrie '89, ne-am așteptat ca hiba cu pricina să dispară și ca paginile revistei să fie pline cu știri despre cărțile, gazetele, spectacolele, manifestările de tot felul ale originarilor din... Dar nu-i așa. Răsfînd numerele mai noi ale R.C.M.-ului, am întîlnit același pustiu, aceeași tăcere la capitolul ce ne interesează. Înțelegeți? Nu, nu înțeleg”.

NOTA a II-a

Ați încurcat borcanele. Paginile „Revistei Culturii Mozaic” din București să

fie pline — cum scrieți (vezi nr. din mai 1990, rubrica NOI) — cu știri despre înfăptuirile și evenimentele din sîmul Alianței originarilor din România (carevasăzică 400 000)?... Și precizați: despre cărți, gazete, spectacole, manifestări de tot felul...; pentru că, vedeți dv. cei 20 000 (douăzeci de mii) rămași — din care 75% bătrîni — sînt morți să afle despre cărțile publicate de ai lor — cei de aci — despre gazete, despre spectacole (o j v vorba da cei ca. 200 de țambalagii, chitariști, guriști etc. veniți din...); sînt morți să afle de manifestările de tot felul — excursiile organizate de ACMEOR (în Spania, Germania etc.), activitatea H.O.R. C.O.R., Comitetul de pe lângă Sinagoga, S.M.I.R., Centrul Originarilor din România, Asociația... dar să ne oprim că mai descoperim și altele.

Despre toate aceste monumentale „activități”, ar trebui să afle cei 20 000 din Revista Culturii Mozaic din București? Era să uit de activitatea stringîrii de fonduri și documente, informații, etc. asupra trecutului, prezentului și viitorului evreilor din România — fiecare în legea lui fără nici o lege.

În concluzie — R.C.M. trebuie să publice acolo despre o activitate inexistentă aci?

SAMY SCHWARTZ
Tel Aviv”

...și ce avem noi de răspuns

Pînă la urmă avem și noi de spus cîteva cuvinte. Sîntem recunoscători oricărei critici menite să amelioreze revista noastră. Am fi, de asemenea, bucuroși de reciprocitate, adică să citim în presa de limbă română din Israel cîte o informație apărută la noi, despre cele ce se întîmplă cu comunitățile noastre.

Spre pildă, în fiecare săptămînă se țin la noi conferințe cu subiect evreiesc, aîlt în Capitală, cît și în provincie, serbăm sărbătorile evreiești (Hanuca fără „muzică țigănească”, fără „momite la grătar”, ci cu cîntece evreiești, cu străbateră țării în lung și în lat, cu o caravană de tineret, cu oaspeți din Israel, dintre cei țării mai distînși); organizăm Sedere colective cu intelectuali, cu tineret, la București și nu în Egipt, dăm serbări de Purim cu mii de asistenți, apar articole scrise de condeieri evrei care ne fac cinste etc. etc.

A apărut vreun cuvînt despre toate acestea în vreunul din ziarele israeliene de limbă română?

Adevărul este însă că nu am proceda la fel. Ce vină au bieții cititori și de aici și de acolo? I-a trecut cuiva prin cap să ne trimită publicațiile respective? Dacă ar face-o, ne-am strădui să sărim peste „țambalagii, chitariști, excursii etc.”, la care se referă articolul dlui Samy Schwartz și sperăm că, totuși, am găsi ceva ce ar putea interesa pe cititorii noștri.

Poate chiar revista „Minimum” să ne recomande ce anume să scriem despre intensă viață culturală, religioasă și socială a Alianței române?

I-am fi recunoscători.

ÎNTEVEDERE

Președintele Partidului Național Tărănesc — creștin și democrat, Corneliu Coposu, a făcut, în ziua de 25 sept., o vizită Eminenței Sale, dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen.

A avut loc o discuție în decursul căreia președintele Partidului Național Tărănesc — creștin și democrat a încredințat pe dl Șef Rabin de poziția fermă a acestui partid în ceea ce privește susținerea deplinei egalități în drepturi a populației evreiești din România și în combaterea energică a oricărei tendințe de reinviere a antisemitismului în această țară.

Dl. Șef Rabin și-a exprimat satisfacția în legătură cu discuția purtată. „Știm că poporul român — a spus dl Șef Rabin — e un popor blind și ospitalier și că fasciștii amatori care încearcă să-și ridice capul nu reprezintă conștiința acestui popor. Ne bucurăm faptul că Partidul Național Tărănesc — creștin și democrat se dorește pe linia umanistă și democratică și vă mulțumim”.

FELICITARE



La ambasada Angliei, colegului nostru Samuel Stein, redactor de ivrit de peste 10 ani la Revista Culturii Mozaic, i s-a înmînat de către Excelența Sa, ambasadorul Marii Britanii la București, în cadrul unei ceremonii la care au participat ofițeri ai armatei britanice și ai armatei române, precum și reprezentanți ai personalului ambasadei britanice: „S. caua 1939—45”, „Steaua Italiei”, „Medalia de Apărare”, „Medalia de război 1939—45”.

Dl Samuel Stein a luptat în cadrul Forțelor Armatei Britanice din Orientul Apropiat, în Brigada Evreiască. În numele întregului colectiv îl felicităm călduros.

REDACȚIA



PROFESORUL HAIM RIEMER LA 75 DE ANI

O sărbătorire care a onorat revista

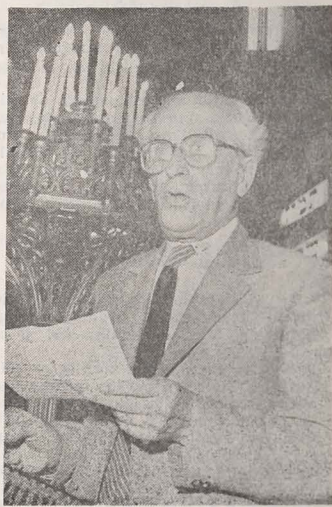
Colегul și prietenul nostru Haim Riemer, șef redactorului revistei noastre a împlinit, la 27 septembrie a.c., 75 de ani. Eminența Sa dl. Șef Rabin dr. Moses Rosen, care îl cunoaște „de-o viață” și conducerea Federației, care e conștientă de importanța revistei, au luat inițiativa de a-l sărbători în acest moment aniversar.

Au participat la sărbătorire redactorii și colaboratorii revistei, un mare număr de intelectuali și membri ai obștii care urmăresc cu simpatie evoluția publicației noastre.

75 de ani de viață? Nimic mai simplu. Mulți oameni împlinesc 75 de ani. Dar în cazul de față e vorba de un om care, la această vîrstă, își mai păstrează violența de spirit și puterea de muncă. Ai spune că anii au trecut pe lingă el fără să lase urme.

Neastîmpărul în persoană. Simte frenezia muncii și sfințenia ei. Citează uneori, cînd vrea să ne învețe ceva despre fericirea muncii, din versurile lui Panait Cerna („Plînsul lui Adam”): „Un rob eram și m-ai făcut titan / din clipa-n care mi-ai turnat în trup osînda muncii / soartă și liman”. Obșnuiește, în asemenea cazuri să prefăzeze „lecția” cu o interpretare a sa despre „pedeapsa” dată lui Adam: „cu sudoarea frunții tale să mîncîni pîinea” — acesta nu a fost un blestem, ci o binecuvîntare. Îl vezi, îl simți că trăiește această binecuvîntare cu toată ființa sa, cu o plăcere imensă. Și nu-i nimic nefiresc în asta. Muncеște adesea 18—20 de ore pe zi și... e fericit. Despre „cămășă fericitului” ne-a spus odată cu lacrimi în ochi. A știut în anii mici și ce înseamnă să ai o singură cămășă pe care mama ti-o spală noaptea ca să ai ce îmbrăca a doua zi și ce înseamnă să n-ai, ani de-a rîndul, o haină nouă (schita „Tithades” a lui David Frisman e emblematică). A depășit toate cu un optimism structural și, pentru noi, contagios. A lucrat 40 de ani în învățămînt avînd funcția de conducere și înainte de 1944 și după și acum. Pe bază de muncă și capacitate. Numai pe această bază.

E prim-redactor la această revistă de 13 ani. Dar nu e la prima revistă. E a treia pe care o conduce. A redactat, în anii de liceu revista „Ecolul ghetului” împreună cu fratele său David Riemer și cu încă doi colegi: Hary Sechter și Radu Văscu și a condus, tot ca redactor șef, revista „Sinteze” din Suceava, timp de 12 ani. Și un amănunt semnificativ: revista „Sinteze” a apărut, după plecarea sa, numai cu un singur număr. Plecase sufletul ei.



Și „a aterizat” la această revistă în noiembrie 1976, spunea Eminența Sa la sărbătorire. Cu umorul său cunoscut și în stilul său lapidar, Henry Wald a re-luat spontan „cînd Riemer a aterizat, revista a decolat”. „A decolat” e, de fapt, un mod de a spune că revista și-a schimbat structura, a căpătat altitudine, o deschidere mai largă spre frumusețile culturii iudaice și universale, a căpătat mai mulți cititori și mai mulți colaboratori. Pe mulți i-a chemat el. Mulți au venit atrași de calitatea revistei. Și astfel a crescut mereu numărul și calitatea colaboratorilor. Cit despre numărul cititorilor, ce să mai vorbim? Revista are azi, la cei 20.000 de evrei rămași, același tiraj pe care l-a avut cînd au fost 200.000 în țară. Audiența la public se realizează prin munca stăruitoare, prin calitate.

Despre activitatea redactorului nostru s-a vorbit mult. Vom spui doar cîteva fragmente din cele ce s-au spus de către: Eminența sa, un membru al colectivului de redacție — d-na Evelin Fonea, trei colaboratori externi ai revistei — d-nul Victor Bărlădeanu, d-l Anton Celaru și d-l Horia Deleanu, precum și un finăr cursant — Paul Markovits.

Prin cei ce au luat cuvîntul au vorbit zecile de mii de cititori care apreciază revista și cinstesc pe făuritorii ei.

REDACȚIA

Un om și o revistă — două destine împletite

Profesorul Riemer îmi amintește, din cînd în cînd, reb Ioizifil, rabinul din Kasrilevka lui Șalom Alehem. Era reb Ioizifil un om înțelept, o fire tenebă. La un moment dat, însă, a făcut o criză de melancolie, însoțită de lacrimi. Întrebat asupra cauzelor acestei stări, el a răspuns în doar cîteva cuvinte: „Mi s-a făcut dor de-acasă”. Prin „acasă” el a înțeles Eretz — Israelul, patria strămoșilor săi, unde nu călcase niciodată. Ori profesorul Riemer își are în Israelul de azi toți copiii și nepoții și frații și surorile și e firesc ca, în răstimpuri, să-l asalteze dorința de a-i revedea și de a-și petrece restul vieții alături de ei, în țara a cărei limbă, a cărei istorie și cultură îi sînt atît de bine cunoscute. Dar devotamentul său pentru revista pe care o redactează (și o redactează cu o admirabilă profesionalitate) este expresia unui sentiment la fel de fierbinte și la fel de părintesc. Destinul său și destinul revistei

te-i s-au contopit într-o entitate de nedesfăcut, sub semnul consimțămîntului la un sacrificiu de o rară noblete, pornit din convingerea că revista e utilă obștii și multor oameni dintr-o țară care să cunoască o istorie, o cultură, o civilizație.

Anton CELARU

Riemer și tinerețea

Este îndeobște cunoscut că amorul este un apanaj al tinereții. Dar cine îl cunoaște pe dl. Riemer și vede cît este de îndrăgostit de munca ce o face nu poate să nu recunoască că el este tînăr. O tinerețe binefăcătoare și generatoare de valori. Ce să-i urez? Să rămînă și în continuare, încă mulți ani tot atît de îndrăgostit ca acum, prin urmare, tot atît de tînăr. Vom avea toți de cîștigat.

Horia DELEANU

Recunoștința tineretului

În numele tinerilor cursanți de Talmud Tora a luat cuvîntul Paul Markovits care a spus între altele: „Dacă antevorbitorii mei au creionat portretul domnului Haim Riemer ca redactor șef al R.C.M., vă rog să-mi permiteți ca, în numele acelor pe care-i reprezintă, să vorbesc despre profesorul Haim Riemer, așa cum îl cunoaștem noi, tinerii. Om de o extraordinară vitalitate, dotat cu optimism și cu o răbdare ieșită din comun, este cel mai apropiat de noi.

Oneg-șabaturile, cursurile de ebraică și numeroasele ore pe care le petrece cu noi în săptămînile de pregătire a spectacolelor, cînd se străduiește să ne traducă textele cîntecelor și să ne corecteze pronunția, reprezintă și ele un dar de suflet pe care dl. Riemer ni-l face și pentru care îi rămînem recunoscători.

Vă mulțumim, domnule profesor, pentru tot ce ați făcut și faceți pentru tineretul evreiesc. Vă dorim din tot sufletul multă sănătate și fericire.”

PAUL MARKOVITZ

ALOCUȚIUNEA EMINENȚEI SALE

În seara de Sucot — ne povestește Talmudul — Hilel înțeleptul dănuța pe Muntele Sfînt din Ierusalim, în fața Templului, dănuța și se veselea, strîgînd: מִי שֶׁיֵרֵד מִן הַיַּם יֵרֵד מִן הַיַּם יֵרֵד מִן הַיַּם

„Fericie de copilăria noastră care nu rușinează bătrînețea noastră” (Talmud Bavli, Tractat Sucot Folio 53).

Pe Haim Riemer îl cunosc din copilărie. Eram vecini la Fălcișeni. În orașelul acesta, care avea pe atunci vreo 6000 de evrei și în care se aflau 34 de sinagogi, mai toți tinerii evrei au mirosit a asimilism. Nu era la modă să înveți ebraica, să mergi la sinagogă, să cunoști carte ebraică. Asimilismul acela nici măcar n-avea la bază vreo doctrină, vreo concepție. Ignoranța, refuzul de a lua contact cu tradiția, cu cultura evreiască, aceasta îi era temelie.

Excepție. Frații Haim și David Riemer. Crescuți într-o casă religioasă, tradiționalistă, sionistă, ei erau în același timp și eminenți elevi la liceul „Nicu Gane”. Zilnic, însă, învățau și Tora. Seta de cultură generală și iudaică le era caracteristică. Entuziaști, înflăcărați și totodată modești, frații Riemer reprezentau un steag care filii și demonstrează demnitatea evreiască.

Studios, perseverenți și ahtiat de slova iudaică, așa l-am cunoscut pe Haim Riemer.

A urmat cu perseverență și studiile universitare, în pofida unor condiții materiale grele, a fost un profesor respectat precum și un inspector școlar stimat și apreciat de forurile didactice superioare. A devenit și o prezență activă în Comunitate, Talmud-Tora din Suceava a căpătat, prin el, un dascăl harnic, talentat și devotat din tot sufletul copiilor.

Acum 13 ani el a început cariera de prim-redactor al „Revistei Culturii Mozaic”. E acum Bar-Mitzva în această calitate.

Prim-redactor? Nu. M-am exprimat greșit. Cînd îl urmărești pe Riemer în munca sa de zi și noapte, cînd îi simți rîvna și devotamentul, îți dai seama că în realitate el e un ofician la altarul scrisului. Precum pentru un bun evreu anul se împarte în pericope, în capitolele biblice ale săptămînilor, pentru Riemer viața se împarte în numerele revistei care apar la fiecăre două săptămîni.

A făcut Alia cu întreaga familie și, totuși, a acceptat să revină temporar, singur, pentru a asigura apariția în continuare a REVISTEI.

Merite... și urări

[...]Este un merit al intelectualului, al evreului Riemer care, prin competența și comportamentul său, a contribuit la atragerea în jurul revistei a unui număr însemnat de intelectuali și la ridicarea prestigiului ei. Cunoștințele iudaice bogate ale domnului Riemer, împletite cu o solidă cultură, constituie garanția menținerii revistei la un nivel corespunzător exigențelor unui public cititor atît de eterogen [...]

O apropiere între Haim Zvi Riemer și învățatul Gadiei, din una din povestirile lui S. J. Agnon, este binevenită acum căci, ca și Gadiei, născut ca o răspălată pentru tatăl său, care în tinerețe a învățat Tora pe fiii lui Israel, Haim Ben Akiva Riemer se află printre noi pentru a promova valorile iudaismului, prin in-

termediul acestei reviste; el este răspălat evreității noastre. [...]

[...]Modest și discret, Haim Riemer își face cunoscute ideile, la poziție fermă în probleme importante, ține conferințe, lecții la Talmud Tora și le face cu plăcere de sine, cu abnegație [...]

Cum să-i mulțumim?

Mă întreb — ca invitatul nostru — cum putem oare ramuri copacului cădă adăpost sub ramurile sale bogate ca oferă, cu generozitate, fructele înțelepciunii, că păzește rădăcinile noastre, decît spunîndu-i din inimă, cu respect, să fie încă mulți ani împreună cu noi tot atît de activ, un prieten, un îndrumător bun.

Evelin FONEA

O picătură de ... Riemerblatt

N-am înlînit încă ziarist care să fi devenit matematician. Dar un matematician strălucit care să fi devenit ziarist eminent — asta da, am înlînit. Îl avem chiar acum în fața noastră. Este sărbătoritul acestei zile, profesorul Haim Riemer, prim-redactorul „Revistei Culturii Mozaic”.

Fără îndoială, unul din meritele cele mai pregnante ale acestui tînăr și înflăcărat ziarist de numai... 75 de ani este acela de a fi reușit să-și pună, în deosebită măsură, amprenta personalității sale asupra unei reviste al cărei însușitor este nu altcineva decît dl. Șef Rabin dr. Moses Rosen. Nu întîmplător revistei i se spune în țară și dincolo de granițe... „Rosenblatt”. Ei bine, în acest cocktail gustos, dl. Riemer a adăugat și o suculentă picătură de Riemerblatt.

VICTOR BĂRLĂDEANU

Din cuvîntul sărbătoritului

Mulțumind pentru caldele aprecieri exprimate de antevorbitori, dl. Haim Riemer a spus, între altele:

„Consider că aceste aprecieri se cuvin de fapt celor care, prin muncă educativă și perseverență și cu atîta dragoste făcută au contribuit hotărît la formarea mea intelectuală și la formarea mea de caracter și de voință despre care ați vorbit des. În această seară.

Se cuvine să evoc, în primul rînd, pe bunii mei părinți, Kiva și Leia Riemer, zihronam livraha, a căror excepțională competență educativă, împletită cu o bine dozată exigență părintească, n-a dat loc la compromisuri păgubitoare și au

sădit în copilul de atunci și, împlinit în omul de azi, setea de cunoaștere și respectul față de cunoștințele celor mai învățați, respectul față de oameni de popor, buna cuvîntă, dragostea față de poporul propriu și de cultura sa, față de țara în care trăim și față de țara din totdeauna și pentru totdeauna a poporului evreu, Eretz Israel.

Se cuvine, de asemenea, să aduc, încă odată, în acest moment festiv, un cuvînt de recunoștință zecilor de profesori care ne-au dat cunoștințe și educație și ne-au dezvoltat pasiunea pentru munca făcătoare

(continuare la p. 7)

Un fragment dintr-o felicitare

„Eu personal, azi în situația fericită de a preda ebraica la cursurile de Talmud Tora, îmi amintesc cu plăcere de timpul cînd mi-ai fost profesor și ați ținut un curs de Humaș cu Rași, cu largi aplicații la studiul limbii Bibliei.

„Vă sîntem recunoscători și pentru frumoasele conferințe cu predilecție din tematica iudaică, pe care Eminența Sa o recomandă cu atîta insistență pentru... iudaizarea publicului evreiesc bucureștean.

Cu prilejul aniversării dv. vrem să ne exprimăm recunoștința pentru că ați cultivat în sufletele noastre sentimentul de mîndrie și de responsabilitate față de apartenența noastră la poporul evreu.

Ne alăturăm și noi urărilor de sănătate și fericire, cu o viață tot atît de prodigioasă AD MEA VEESRIM, împreună cu familia dumneavoastră și cu noi.

JOSEMINA MAGDALEN

DIN CUVÎNTUL SĂRBĂTORITULUI

(urmărire din p. 6)

cu devotament total, până la sacrificiu și să menționez în special pe minunații mei profesori de ebraică, Tanah și Talmud, Iohanan Iacobov și Alter Dorf, precum și pe neuitatul meu profesor de științe naturale și, în același timp, extraordinarul meu binefacător, prof. Vasile Ciurea, datorită căruia noi-am putut continua studiile într-un moment de grea câmpiană, aici cu cit și bunul meu frate David Kiemer, azi cercetător la Institutul Weizman din Rehovot-Israel.

— Lor, acestor minunați părinți și profesori, acestor extraordinari pedagogi de care am avut norocul să am parte, lor și nu mie se cuvine laudă. De la părinți am învățat cât e de reconfortantă munca de o zi întreagă, cât de utilă e exigența față de tine însuși. De la Iohanan Iacobov am învățat, în special, că în preț nu e prea mare pentru a-ți apăra demnitatea, verticalitatea în cel mai frumos înțeles al cuvântului; de la Alter Dorf — pasiunea în muncă; de la Vasile Ciurea — cumsecădenia, generozitatea și refuzul oricărei prejudecăți naționale. De la toți am sorbit cu sete cunoștințe și norme de comportament. Și poate că, mai presus de toate, am învățat că trebuie învățat și asta o viață întreagă.

Recunoștință, multă recunoștință minunatei mele soții care mi-a dăruit până azi 45 de ani de armonie și, prin aceasta, condiții optime de muncă.

Colectivului cu care lucrez și față de care m-am considerat un prieten mai mare, dator tuturor și cerind tuturor în limitele unei exigențe normale, vii mulțumiri pentru colaborarea frumoasă realizată.

Nu trebuie, nu se cuvine să omit un gând de recunoștință față de nenumărații colaboratori externi care, prin materialul interesant, prin sfaturile prietenești m-au ajutat să-mi fac datoria.

Și, în sfârșit, dar nu în ultimul rând, mulțumiri și recunoștință colegilor din Comitetul de conducere al Federației noastre, în frunte cu Eminența Sa dl. Șef Rabin dr. Moses Rosen care stie să fie și conducător și mentor și prieten și, mai presus de toate, model de muncă neobosită sau, cum îi place să sublinieze, nu atât de neobosită cât neodidhna.

Tutorilor celor care au ținut să participe la această sărbătorire, multe mulțumiri și asigurarea că nu m-am onorat doar pe mine, ci, mai ales, pe minunții mei înaintași pe care i-am pomenit și pe ceilalți educatori cărora le datoriez recunoștință și care, sînt sigur, s-ar bucura să ste că învățăcelul nu i-a uitat și că le urmează exemplul vieții.

TG. NEAMȚ OBAR-MITZVA DUPĂ 15 ANI



În Tg. Neamț, la 9 sept. a.e., a avut loc la Sinagoga Meseriașilor, confirmarea că BAR-MITZVA a tinărului Vais Florin, fiul enoriașilor Șulică și Erica Vais.

În fața unei numeroase asistente, enoriași, rude și prieteni, tinărul a pus talit și teffilin și a făcut rugăciunea, fiind prețuit de domnul Șmilovici Litman.

Felicitându-l pe sărbătorit din partea comunității și enoriașilor, președintele comunității, domnul Davidovici Mișu, a subliniat semnificația acestui eveniment. urându-i să fie un vrednic fiu al poporului nostru, bucurându-se de cele mai bune succese, împreună cu familia sa.

Un eveniment ca acesta — Bar-Mitzva — nu a mai avut loc în orașul nostru de 15 ani.

Coresp.

ANTISEMITISMUL ESTE O BOALĂ. Și pînă va fi descoperit vaccinul împotriva lui...

Convorbire cu domnul Abraham Foxman, director național al Ligii contra defăimării

Antisemitismul e, de fapt, o boală și sînt mulți bolnavi în lume. Iar pînă va fi descoperit un vaccin împotriva bolii trebuie arătat tuturor că antisemitismul e inacceptabil, e imoral, e antiereștinec, e antiamerican, antiromănesc etc. și că trebuie luat atitudine împotriva lui.

Acestea au fost cîteva idei care au ieșit în evidență dintr-o convorbire avută nu demult cu domnul Abraham Foxman, director național al Ligii împotriva defăimării (Anti-Defamation League) din cadrul organizației evreiești americane „B'nai Brith”.

La începutul convorbirii l-am rugat pe oaspete:

— Dacă vreți să faceți o scurtă prezentare a organizației pe care o conduceți.

— Liga împotriva defăimării a fost creată cu aproape 80 de ani în urmă pentru a lupta împotriva discriminării dintre oameni, împotriva bigotismului, rasismului, antisemitismului. Liga are 31 de birouri în America, cite un birou în Franța, Italia, Israel, Canada. Anul acesta avem un buget de 43 milioane dolari. Bani vin de la persoane particulare și de la organizații care sînt de acord și susțin obiectivele noastre. Jumătate din buget este asigurat de persoane și organizații neevreiești care înțeleg că milităm pentru o mai bună înțelegere între oameni, între rase, între religii și națiuni.

Referindu-se la convorbirile avute la București, interlocutorul nostru a declarat:

— În discuțiile purtate cu domnul Petre Roman, prim ministru al guvernului român — în cadrul audienței care ne-a acordat-o — am abordat și problema dezvoltării democrației, a manifestărilor de antisemitism. Am constatat că domnul prim ministru este sensibil, înțelege aceste probleme. Interlocutorul nostru s-a declarat public împotriva rasismului, a fascismului, a antisemitismului. I-am exprimat bunele noastre aprecieri pentru modul în care populația evreiască din România își poate duce viața ei specifică, pentru faptul că România este de acord ca evreei care emigrează din Uniunea Sovietică să poată ajunge în Israel prin București. I-am exprimat domnului prim ministru mulțumirile americanilor pentru sprijinul pe care România l-a acordat Statelor Unite în timpul dezbaterilor din Consiliul de Securitate în problema Golfului, dezbateri în cadrul cărora dl. Aurel Dragoș Munteanu, reprezentantul României, care a fost în august președintele Consiliului, a jucat un rol important. În acest sens am prezentat premierului român, pentru președintele Ion Iliescu, o scrisoare de mulțumire din partea ambasadorului american la O.N.U., dl. Pickering. În cadrul convorbirii cu dl. Roman am vorbit și despre dorința Statelor Unite și României de a-și îmbunătăți relațiile dintre ele. I-am împărtășit șeful guvernului român dorința ce se manifestă în America în acest sens, i-am vorbit și despre unele probleme care există, probleme ce pot fi rezolvate. Dacă au existat un timp relații bune între America și regimul lui Ceaușescu, cum să nu poată exista legături și mai bune între Statele Unite și România de după dictator? Păreaea mea este că Statele Unite și România ar trebui să se comporte în relațiile dintre ele ca niște adulți.

— Revenind la activitatea Ligii...

— O bună parte a muncii noastre în 1990 este concentrată asupra faptului că antisemitismul este în creștere. Revoluțiile din estul Europei, de exemplu, au avut efecte benefice dar sînt și unele urmări rele. Ele au adus libertate, democrație, dar ele au eliberat vechi uri

ale antisemitismului care erau doar „înghețate” și nu distruse. În Uniunea Sovietică de exemplu, „Glasnostul” (transparenta) a adus nu numai libertatea de expresie, ci și „Pamiatul” (organizație neofascistă a cărei activitate este puternic impregnată de antisemitism — n.n.). Revoluțiile au schimbat antisemitismul dintr-un „produs guvernamental”, ca să-i spunem așa, într-unul la îndemina oricui vrea să-l manifeste. Așa că există temeri privind manifestările de antisemitism în Uniunea Sovietică, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia și chiar din România. Noi vrem să activăm tocmai în acest sens pentru a fi siguri că aceste mari evenimente din lumea contemporană — edificarea libertății în Europa de est — nu vor crea hoarde de fasciști și antisemiți.

— Care-i explicația amplificării antisemitismului în lume?

— Au trecut 50 de ani de la Holocaustul care a dus la uciderea a șase milioane de evrei din lume numai pentru simplul fapt că erau evrei. Există acum noi generații. Unele nu știu ce s-a întimplat acum o jumătate de secol. Altele nu înțeleg cum s-a putut întîmpla așa ceva. Alții, în sfârșit, nici nu cred că a fost cu puțință un astfel de Holocaust. Unii nu mai sînt acum atât de sensibili la tragedia de atunci. Acum există în lume mai multă libertate, inclusiv de a spune lucruri care nu s-au mai spus altădată. Pe de altă parte, a crescut mult și gradul de violență din lume și asta înseamnă că mai multă lume își exprimă într-un mod violent nemulțumirile. ura. Toate acestea la un loc generează mai mult antisemitism. Marea mea preocupare cu privire la antisemitism nu e aceea că există pentru că el există; ci că oamenii buni nu-și spun părerea, nu se ridică să spună: „Uite, asta ce faci nu e bine, e teribil”. Noi trebuie să batem la ușă și să spunem: „Acesta este antisemitism. Trebuie luat atitudine”. Și primăjdia e că unii ar putea să spună: „Să mai lășăm, nu e chiar atât de important...” Problema e atunci cînd lumea tace cînd se află în fața antisemitismului (sau a altor forme de manifestare rasială). Trebuie spus oamenilor buni: „Stim, nu sînteți antisemiți, sînteți oameni corecți, dar asta nu e suficient, trebuie să și luați atitu-

dine împotriva actelor de antisemitism!” E o problemă valabilă și în Statele Unite, și în România, în toată lumea.

— Și cum poate contribui Liga la eforturile de combatere a antisemitismului?

— Sînt un realist. Nu-mi imaginez că vom fi capabili să inventăm un vaccin împotriva antisemitismului. Cred că această ură este o boală, dar nu-mi închipui că lumea e deja gata să dezvolte vaccinul împotriva antisemitismului. Omul a ajuns pe Lună, a cucerit spațiul, a eradicat variola, dar lumea nu e încă pregătită să lichideze și antisemitismul. Iar atîta timp cit nu vom crea vaccinul, acest morb ne va însoți. Cel mai bun lucru pe care-l putem face acum este să împiedicăm extinderea lui, a fascismului. Iar aceasta o putem realiza dacă reușim să facem lumea să înțeleagă că antisemitismul este inacceptabil. Pe de altă parte, trebuie plătit pentru antisemitism, pentru neofascism. În Statele Unite au fost adoptate o serie de legi speciale cu caracter etnic. Dacă înainte profanarea unor sinagogi — sau a altor lăcașe de cult — sau a unor pietre funerare aduceau doar reproșuri din partea judecătorilor și îndemnul de a nu mai repeta astfel de acte, acum e diferit. Azi, pentru asemenea acte sancțiunile sînt mult mai grave. În acest sens ne ducem și noi activitatea. Există astfel de legi și în România pe care le-am discutat cu primul ministru domnul Petre Roman, legi care previn materializarea unei astfel de uri. Problema este că trebuie să existe voința de a utiliza aceste legi, afit de către comunitate, cit și de către autorități. În America nu nu numai că avem o astfel de legislație, dar avem și determinarea de a o folosi. Odată cu dezvoltarea democrației în România eu sper că și aici aceste legi vor fi mai eficient utilizate.

Despre alte modalități de a lupta împotriva antisemitismului am vorbit cu Eminența Sa dr. Moses Rosen. Despre nevoia de a organiza conferințe în care să se explice ce este antisemitismul, care sînt primejdiile pe care acesta le implică pentru societate, de a arăta că, cu cit mai mulți oameni vor fi mai sensibili împotriva actelor antisemite, cu atît manifestările de ură de rasă vor fi considerate un act mai rușinos.

În încheiere am amănunt mai deosebit din biografia domnului Foxman. În copilărie, cînd părinții săi, împreună cu alți zece de mii de evrei polonezi, au fost trimiși în lagărele de exterminare, l-au incredințat unei familii catolice, pentru ca aceasta să-l salveze. Si în această familie a stat pînă la terminarea războiului...

Dintr-un interviu mai amplu realizat de U. VALUREANU

EVREITATEA ÎN FILOZOFIE

(Urmare din p. 1)

locul fantasmelor individuale niște fantasmă colective; el dă sentimentului ials al întoarcerii la natură, nefiind decît o marfă ieftină și repressivă.

Adorno aplaudă tot ceea ce contribuie la înaintarea în cultură și respinge, ca antiumană, întoarcerea la natură. Omul este superior celorlalte ființe prin cultură, nu prin natură, prin morală, nu prin instincte.

„Pentru Adorno — comentează Martin Jay — și mai semnificativ este că jazzul tinde să spațializeze mai mult decît să temporalizeze mișcarea muzicală... să înlocuiască dezvoltarea istorică cu repetiția mistică. În jazz, timpul este înlocuit cu imobilitatea unei mișcări meru identice”⁶. Tot antiidolatria îl îndeamnă să se împotrivescă spațialității și să fie favorabil temporalității. „Declinul temporalității înseamnă implicit lichidarea individualității autonome”⁷. Spațiul oprește, timpul dezvoltă. Utopia înseamnă „nicăieri”, nu „nicădată”. Adorno condamnă jazzul, deoarece reprezintă „o capitulare față de puterile statu-quoului”⁸. Natura omului ține de spațiu, perfectibilitatea lui morală aparține timpului. Prin repetarea ritmată a aceluiași sunet, jazzul apropie ascultătorii lui de natura iterativă și îi îndepărtează de creativitatea culturii. Într-adevăr, repetarea îndelungată a aceluiași vorbe duce la evaporarea înțelesului ei și la transformarea ei într-un mijloc anesteziant.

Evident, nu ne preocupă aici dacă păreriile lui Adorno despre jazz sînt juste sau nejuste, ci doar măsura în care sînt sîmțite de evreitatea sa. În ceea ce mă privește, cred că teoria lui Adorno se potrivește mai degrabă rock-ului decît

jazzului, care, prin George Gershwin, Benny Goodman și Duke Ellington, a intrat deja în istoria muzicii autentice.

Concepția iudaică despre misiunea omului de a domestici natura a influențat pe cei mai mulți membri ai Școlii. Herbert Marcuse scrie că „realitatea fericită este realitatea libertății ca autodețineră a umanității emancipate în lupta ei cu natura”⁹. Convins că libertatea înseamnă realizarea rațiunii, Marcuse subliniază că „sub forma lor cea mai implinită, fericea și rațiunea trebuie să coincidă”¹⁰.

Increderea în rolul hotărîtor al rațiunii în rostuirea naturii i-a apropiat de Marx și de Freud, primul scoțînd la iveală forțele ascunse ale dezvoltării sociale, iar al doilea, aducînd în lumina conștiinței impulsurile inconștientului individual.

Cartea lui Martin Jay dovedește încă o dată că evreitatea nu poate fi anulată nici prin negare, nici prin ignorare. Asumarea ei este mai rodnică și, deci, mai folositoare oricărei culturi.

Contribuția unor gânditori ca Martin Buber și Emmanuel Levinas la înțelegerea dialogului ca esență a umanului este dătătoare de seamă în această privință.

¹ Martin Jay, *L'Imagination dialectique*, Paris, Payot, 1977, p. 49.

² *Ibid.*

³ *Ibid.*, p. 50.

⁴ *Ibid.*, p. 51.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*, p. 220.

⁷ *Ibid.*

⁸ *Ibid.*

⁹ *Ibid.*, p. 79.

¹⁰ *Ibid.*



STRI



MONUMENT

În imagine: Ministrul israelian al educației, Zevulun Hammer, care a reprezentat guvernul Israelului la Budapesta, cu prilejul ceremoniei de dezvelire a unui monument în memoria a 600 000 de evrei din Ungaria ucisii de naziști. La întoarcerea în Eretz Israel, ministrul educației a călătorit împreună cu un grup de evrei din Ungaria care făceau Alia.

COPII ÎSI ALEG SCRITORII

Socați de afirmația scriitorului Roald Dahl, făcută unui ziar londonez pentru copii, cum că ar fi „împotriva politicii Israelului în relațiile cu arabii și a aceluia care-l sprijină”, copiii școlii „Brandeis — Hilel Day School” i-au adresat scriitorului o scrisoare: „Iubim cărțile dv., dar avem o întrebare... Nu ne iubim pentru că sintem evrei?” Nereușind să-și delimiteze poziția față de Statul Israel, scriitorul, răspunzând întrebărilor copiilor evrei și nu numai lor, își va preciza astfel poziția: „...nu sint antisemit, sint doar împotriva actualului guvern israelian...”

Nu știm însă dacă răspunsul i-a mulțumit pe tinerii cititori.

GENEROZITATE

Un grup de atleți suedezi, care au colectat suma de 25 000 de dolari pentru „Fondul Național Evreiesc de Împădurire” (Jewish National Fund Forests), au participat la o competiție de alergări în jurul zidurilor Orașului Vechi al Ierusalimului, ca un omagiu adresat celor ce-l recleDESC, poporului israelian.

ZOOTEHNE

Un curs internațional de știința conducerii fermelor zootehnice a avut loc la Facultatea de agronomie din Rehovot, cu participarea unor studenți din 14 state.

Cursul a fost ținut sub auspiciile Secției pentru cooperare internațională a Ministerului Afacerilor Externe și ale Secției pentru studii externe a Facultății de agronomie.

Cursanții, toți avind cel puțin o licență și unii dintre ei chiar doctorate, au venit din Columbia, Honduras, Turcia, Brazilia, Burma, Guatemala, Polonia, Fiji, Cipru, Filipine, Jamaica, Lesotho, Liberia și Sri Lanka.

Pe parcursul a șapte săptămâni, participanții au s udiat noi metode de creștere a animalelor și au vizitat diferite ferme din Israel, pentru a vedea cum sint implementate aceste metode.

Cursul a fost coordonat de dr. Yosef Binchasov și dr. Amichai Arieli de la Departamentul zootehnic al facultății.

INTERVURI

Vineri 20 septembrie 1990 o a 21, la rubrica „Invitatul serii”

artă, medici din diferite domonii.

O EXPOZIȚIE FOTOGRAFICĂ DEOSEBITĂ

La St. Louis, cu sprijinul Federației Evreiești și al Consiliului Evreiesc privind relațiile evreiești, a fost deschisă o „Expoziție fotografică despre viața evreilor etiopieni”.

Un număr de 41 de fotografii — realizate de Rabbi Lynn Goldstein și de Ed. Weberman, fotograf profesionist, în Etiopia, în anul 1984 — reprezintă viața religioasă de fiecare zi și momente din timpul unei sărbători specifice, care stă sub semnul celor zece porunci. Această sărbătoare — „Seged” — are loc la 50 de zile după marea sărbătoare de Iom Kipur. În cadrul expoziției au fost expuse și lucrări artizanale: cutii, coșuri, haine, instrumente muzicale specifice și ceramică.

Expoziția a mai fost prezentată la New York, Los Angeles, Miami, Chicago și Philadelphia. Este interesant faptul că această manifestare stă sub semnul unei rugăciuni etiopiene, înscrisă chiar la intrarea în incintă: „O, Dumnezeu, nu mă despărți de cei aleși, de bucuria, de lumina și de înfinita frumusețe a lumii; O, Doamne, lasă-mă să văd lumina Israelului, nu mă părăsi”.

DIPLOMAȚIE

Pe baza discuțiilor purtate între ministrul de externe al Israelului, David Levi, și omologul său sovietic, Eduard Sevardnadze, s-au stabilit relații consulare între URSS și Israel. În acest scop se va mări numărul personalului care lucrează în URSS, iar drapelul israelian va fi arborat din nou pe clădirea fostei ambasade a Israelului la Moscova.

MUZEUL DIN AUSCHWITZ ÎȘI SCHIMBA CARACTERUL

Fostul lagăr de concentrare Auschwitz trebuie să devină un lăcaș de amintire pentru toți cei ucisii acolo. La prima sa sesiune, noul Consiliu Internațional al muzeului polonez Auschwitz a hotărât că trebuie sbinlat cu mai multă tărie ca până acum ca aici au fost omorâți mai cu seamă evrei, țigani și polonezi. Cum reiese dintr-un comunicat, Consiliul intenționează să solicite Uniunii Sovietice restituirea documentelor ridicate de acolo la sfârșitul războiului.

Și lăcașul de piosă aducere aminte de la Birkenau trebuie să îmbrace altă înfățișare. Unele țări sint solicitate să transforme expozițiile lor naționale într-un muzeu. Pentru aceasta trebuie înlăturate, în primul rând, elementele de ordin ideologic. În apropierea terenului ocupat de lagăr au început lucrările de construcție a centrului ecumenic. Tot acolo urmează a fi transferate și călugărițele catolice carmelite*. Faptul că mânăstirea acestora a fost plasată în incinta lagărului în care au fost exterminați mai ales evrei, a fost criticat de multe organizații evreiești din lume. După schimbarea survenită în Polonia, directorul comunist al muzeului a fost destituit și înlocuit prin istoricul Jerzy Wroblewski.

* Călugărițele catolice făcînd parte dintr-un ordin înființat în Spania în secolul al XVIII-lea (n. red.).



Scenă din filmul „Steaua”, coproducție germano-bulgară, avind ca temă Holocaustul.

EDITORIALA

La New York a apărut lucrarea „Filme despre Holocaust: o filmografie adnotată a colecțiilor din Israel”, sub îngrijirea lui Sheba F. Skirball, director al lui „Israel Filmography Database Project” de la Arhiva de filme evreiești „Steven Spielberg” din cadrul Universității Ebraice.

Fiind prima lucrare de prezentare a tuturor filmelor cunoscute și a videocasetelor din Israel, privitoare la Holocaust, această carte poate constitui o sursă bibliografică folositoare profesorilor și studenților, ca și regizorilor și istoricilor.

Sint incluse peste o mie de titluri de lucrări, care ating toate aspectele Holocaustului, începînd cu ascensiunea nazismului, traversînd perioada masacrării în masă a evreilor și extinzîndu-se asupra consecințelor acestui cataclism în perioada imediat postbelică.

În vederea alcătuirii volumului au fost cercetate arhive de film, muzee, biblioteci și colec-

PE SCURT

• La Lodz, cel de-al doilea mare oras polonez și locul unde s-a născut marele muzician Arthur Rubinstein, se pregătește deschiderea unei galerii muzeale destinată celebrului pianist. Vor fi expuse obiecte, fotografii, programe, menite să illustreze viața strălucitului cetățean al acestui oras.

• La Cracovia a avut loc cel de-al doilea festival internațional de cultură iudaică. Cu acest prilej s-a prezentat o retrospectivă de filme cu tematică evreiască din toată lumea și o retrospectivă de aceeași temă, din Polonia, printre care au fost cuprinse trei filme de Wajda.

• De jumătate de secol numele marelui muzician Yehudi Menuhin este rostit respecttindeni cu profunzi respect. Imaginea pe care i-o păstrăm este aceea a unui mare artist umanist. La sfârșitul anului trecut, el a lansat pe calea undelor un apel internațional la non-violență și pentru pace, afirmînd: „Toată lumea trebuie să ste că umanitatea poate trăi foarte bine fără război și fără ură”.

FILM

În cursul lunii septembrie, la televiziunea chineză a fost transmis filmul „SOAH” (HOI OC AUST) al regizorului Claude Lanzmann, fiind vizionat de un număr mare de spectatori.

DONAȚIE

Aladar Fleischman, evreu originar din Iugoslavia, supraviețuitor al Holocaustului, a făcut Statului Israel o donație în valoare de 50 de milioane de dolari, sumă care va fi distribuită la nouă instituții israeliene importante. Anul trecut, Aladar Fleischman a donat Centrului muzical pentru soldați, din Galilea, suma de 500 000 de dolari. O alta suma de 500 000 de dolari a fost donată de fostul supraviețuitor al Holocaustului organizatei evreiești „Keren Hayesod”.

SEMINAR

Primul seminar internațional menit să asigure cadrelor didactice și medicale instrumente educaționale necesare pentru a ajuta la combaterea SIDA în rândurile tineretului a avut loc la Ierusalim, sub auspiciile Societății „Hadassa” de sănătate publică din cadrul Universității Ebraice și ale Secției pentru cooperare internațională a Ministerului Afacerilor Externe din Israel.

La acest seminar unic, care a durat timp de trei săptămâni, au participat medici, asistente medicale, profesori, psihologi, funcționari de stat și consilieri în probleme de tineret.

Participanții au venit din 19 țări, în special din cele în curs de dezvoltare, printre care Sri Lanka, Burma, Filipine, Liberia, Kenya, Swaziland, Benin, Togo, Honduras, Jamaica, Uruguay, Venezuela, dar și din Ungaria și Polonia. Comunicările seminarului au fost elaborate în cooperare cu Organizația Mondială a Sănătății, care și-a trimis experți proprii în probleme de SIDA și a finanțat participarea citorva dintre cei prezenți la acest seminar.

Potrivit declarațiilor organizatorilor, seminarul a fost o premieră sub raportul preocupărilor acordate exclusiv intervenției factorului educațional în vederea reducerii riscului infecției SIDA printre adolescenții și tinerii.

Lucrările au fost conduse de dr. Ronny A. Shtakshall, director al programului de sănătate publică al Societății „Hadassa” din cadrul Universității Ebraice și coautor al unui program educațional privind combaterea pericolului SIDA, program utilizat în școlile israeliene.

צייטשריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום
דערשיינט צוויי מאל אין חודש

10.1990

בוטארע

הרב ראשי ד"ר דוד משה ראזען

דער פראפעסאר היים דימער ביי די 75 יאר

דאָס בית המקדש פון אונזער נשמה

ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' את כל התפלה והחנה הזאת קם מלפני מלכה ה' מברוך על ברכיו וכפיו ופרשות השמים" (מלכים א' ח'-13). און ס'איז געווען, ווען שלמה האָט געטריקט תחלת פון זיין דאָזיקע גאנצע תפלה און-בקשה, איז ער אויפגעשטאנען פון פארן מזבח פון גאט, פון קנעק אויף זיין קני, מיט זיינע הענט אויסגעשפרייט צום הימל.

ביים ארויסגיין פון דעם בית המקדש, טעג, געפינען מיר זיך אין דעם זעל-לישן צושטאנד פון דעם בויער פונעם בית המקדש, און דער פסוק וועלכן מיר האָבן ציטירט סינטעטיזירט די תשוקות וואָס מיר ציען.

זינט דעם ערשטן טאָג חשרי ב'ו היינט, האָבן מיר יעדעס מאל צוגעלייגט אנדערע בלומען צום בוקעט יום-טובדיקע טעג, אויך אפילו די יעניקע, פון צווישן אונדז נאָכט דעם גאנצן יאָר קומען זיי זעלבס אין אַ מקום קדוש, און שילן די טעג זיך צוגעהערט צו זייער נשמה'דיקע באַנעט און זענען געווען אין שיק אריין נישט נאָר אין מאל צו דאווענען זייער גאנצע תפילה און בקשה, צום ברובו צום טוב, פונעם ווי שלמה, האָבן מיר זיך באַמירט, און אַט דעם ירח האַלחנים, אין חוש פון די מעכטיקע צו פאָרפּעסטיקן אונדזערע מאָראַלישע מירען וואָס פאַר-טיידיקן די הייליקע פּעסטיגע און יעדן איינעם פון אונדז: דאָס געוויסן, מיט יעדער הייסער תפילה וואָס מיר האָבן ארויסגעטריבן מיטן מויל, מיט יעדער ריינער נשמה שבע וואָס האָט ארויסגעשפּראַצט פון אונדזער מוח, מיט יעדן הויכן געפיל וואָס האָט אויפגעבליט אין אונדזער נשמה, האָבן מיר זיך צוגעלייגט נאָר, איין ציגל צו דעם מקדש מיט פון אונדזער שטרעבונג צו השתלמות.

זאָהיבדיק מיט ראש השנה, זענען מיר געוואָרן בויער פון בית המקדש, אזוי ווי ס'איז געווען אמאל יענער, וואָס איז מיט נעכט אָנגערופן געוואָרן דער חכם מכל אדם, וויך זיי קלאַנגען פון תּקיעת שופר, האָבן מיר זיך געשטעלט אין די רייטן פון די לויים אין בית המקדש, די באַזינגער פון דער געזעלעכער גרויס-קייט, די טרובאָדורן פון די זכרונות פון דער טרויעריקער פאַרגאַנגענהייט, און די אַנזאָגער פון אַ ליכטיקער קונפּפּס, מיר האָבן פאַרלייגט, איינס אויס אנדערע די שטיינער פון אונדזער טרוינער עירקון חובת, דערקאַנענדיג די עדה, די קדבות-גרויסקייט וואָס האָט אונדז באַגייסטערט פון יצחק אבינו ב'ו היינט. אין דעם הייליקסטן טאָג פונעם יאָר, יום-כיפור, זענען מיר דען נישט גע-ווען, יעדער איינער פון אונדז, א כהן גדול וועלכער האָט אריינגעדרונגען אין דעם קדושה'דיקן פון זיין נשמה און דאָרט געפונען דעם חלק פון געזעלעכקייט וואָס ליגט אין אים זעלבסט אין אַט דעם טאָג האָבן מיר זיך דערהויבן אויבכער דעם לבוש פון כשרות, מיט וועלכן מיר זענען אָנגעטון און, אזוי ארום, האָבן מיר געבויעט אַ שולחן, אַ הייליקער, וואָס געפינט זיך אין בית המקדש, ער סימבאָליזירט די עטישע רייקייט וואָס דאַרף אונדז ווירן דעם וועג ביים פאַרדיי-גען אונדזער סאַנטגעלעך ברויט, דאָס האָט אָנגעטון אַ געוויסן, להם הפנים, וואָס איז געשטאַנען אויפן שולחן, און די לחם הפנים האָבן אונדז געלערנט, אז דער אָפּן ווי מיר פאַרדיינען זיך דאָס שטיק ברויט, שפּילט אַ פּאַר אונדזער איינערלעך אויסוועג, וואַסבאָט מיט בששון מחטיני הישיבה" (יעשי' יב'-ג), און מיר האָבן גע-שפּט וואַסער מיט שחמה, פון די קוואַלן פון ישיבה, אין די טעג פון סוכות, און ווי ס'האָבן אָמאָל געטון די כהנים, מיר האָבן געפּיערעט דעם, שמתות בית השואבה, מיר האָבן ארויסגעטריבן פון די שפּיטלישן, מיט טהורים פון דער אַמונה, מיר האָבן געטאַנצט, ווי זיי האָבן טע געטון, מיט אַ פּאַקל און די אַמונה, מיטן פּאַקל פון כּסחון, אין אַ וועלט אין וועלכער דער מענטש וועט פּולשטענדיק געניסן פון זיין ייִגית-כּפּיט.

און צינד, אין די טעג פון שמיני עצרת און שמת-חנכה, בויען מיר אין אונדז דאָס אַרונ'קדוש, אין וועלכן סינעפינט זיך די תורה וואָס מיר האָבן גע-לערנט, דאָרט, אין הייליקן אַרען, פון בית המקדש, האָבן זיך געפונען די עשרת הדברות, אויסגעמאַכט די שטייב, דאָ, אין די סינעפינט פון אונדזער נשמה האָט זיך די תורה איינגעקריצט אויף די אַקוועלן פון אונדזער האַרץ.

יא, מיר האָבן אין דעם חודש געבויעט אַן אויפּהער אַ ביני וואָס וועט זיין אונדזער נישטיקע דירה אויפן גאַנצן קומענדיקן יאָר, מיר זענען געווען די אר-כיטקע פון בית המקדש, וואָס מיר וועלן טראָגן מיט אונדז אויף אונדזער גאַנצן לעבן, קוקנדיק אויף צוריק זען מיר די יום-טובים ווי פּעסעט זיילן וואָס האַלטן אונטער דעם וואַונדערבאַרן ביני.

גם מלפני מזבח ה', אויך מיר שטייען אויף פארן מזבח, די תפלה פון יצחק, וואָס מיר וועלן זאָגן ברענגט פאַר אונדזערע אויגן דעם אומגעלעכטן מזבח, וואָס שטעט אַדורך דעם חלל און די צייט פון אלע ישובים פון גלות, אונדזער מזבח האָט קיינמאל נישט געהאַט דעם ציל צו דינען דעם אומדחנחדיקן מוהך, דעם געץ פון חלמות, נישט אין דינסט פון אומזעטיקן מחור, דער געץ פון גאָלד, ובנית שם מזבח ל' אלוהים, מוזב אבנים, לא תניף עליהם בנזוף" (דברים כז'-ה), און זאָלט דאָרטן בויען אַ מזבח, צו גאָט, אַ מזבח פון שטיינער, זאָלט נישט אַרפּהייבן אויף זיך און אַייזן, זאָגן זי חכנונו זלי: ויאיוו וואָלט געקאָנט דאָס אייזן, וואָס שניידט אונטער דאָס לעבן, אַנרירן דעם מזבח, וואָס באַטייט שלום צווישן מענטשן, וואָס אין אַ מעיני תמים, אַ קוואַל פון לעבן, און זאָל עס נישט פאַרזען זיך.

אין אונט פון סוכות-אזוי ווערט געזאגט אין דער נומר - פלעג הלל היום מאנען אויפן הר הבית דער הייליקער בארג פון ירושלים, אמען דעם בית-המקדש, ער פלעג זיך פרויען און אויב-רופן: "אשרי ילדונו שלא ביישה את זמנתו (ווי-ויל און אונדזערע יארן, וואָס האָבן נישט מכויש געווען אונזער עלטער, תלמוד בבלי, פו-כה)

אין מען היים רימען פון אונזערע קינדער-יארן, מיר זענען געווען שכינים אין פאַרמישטען, אין דעם דאָזיקן שטעטל, אין וועלכן עס האָבן געלעבט געלעבט ארום 6000 יידן און אין וועלכן עס זענען געווען 34 שילן, כמעט אלע ירושע יונגע לויט האָבן געשפּעקט נאָך אַסימילאציע, אַרבייט נישט געווען געלעבט אַ מאָדע צו לערנען ס'האָט צו גייען אין שיל, צו לינגען ירושע ביכער, דער אַסימילאציע האָט זיך נישט באַזירט אויף קיין שום לעדער, אויף שום אַנטישויאָנג, דער ליכט-דער-צו איז געווען עב-הארצות, דער אומוילן צו האָבן פון וואָס פאַראַ שייכות צו דער ירושע טראַדיציע, צו דער ירושע קולטור.

ס'איז געווען נאָר אין אויסנאָם און דאָס זענען געווען די ברידער היים און דוד רימער, זיי זע-נען געווען אויפגעהאָדעוועט אין אַ ירושע-רע-לעגונדער, טראַדיציעלע און ציוניסטישער שטוב, אין דער זעלבער צייט זענען זיי געווען אויס-געווענטלעכע שילער אין דער נומראַויע, ניו-יאָק, זיי האָבן זיך פאַרמאָגט אַראָנטעווירט מיט זייער שטאַרקן ווילן צו לערנען, באַזיכטערט און אין דער זעלבער צייט ענווים, האָבן די ברידער רימער מיט זיך פאַרענעשטעלט אַ פּאַן וואָס פּאַל-טערט און שטעלט מיט זיך פאַר די ירושע ווירדע, אויך האָבן געקענט רימען אַלס אַ זייער פּליסיגן, און רויטיק נאָך דעם ירושע וואָרט, די ירושע לעדער.

געשוועדיק, האָט ער אין נאָר שווערע מאַטע-ריעלע באַדינגונגען געענדיקט די אויבזעכטיקע דערנאָך אין ער געוואָרן אַ זייער רעספּעקטערט פּראָפּעסאר, ווי אויך אַ שול-אינספּעקטאר, וואָס די העכערע דירעקטע אונטערזאָגן האָבן אים הויך געשאַצט און צוגעטיילט כבוד.

ער איז אויך געווען אַמטוי און דער ירושע קהילה'ס לעבן, די תלמוד-תורה פון כּושיאָוואַ האָט אַזוי אַרום אים געהאַט אַלס אַ פּליסיגן, טאַלע-טורן און אַיבערזעכענעם מלמד און לעדער פאַר אירע ירושע קינדערלעך.

מיט 13 יאָר צוריק האָט ער אָנגעהויבן זיין נייע פאַררעדע אַלס הויפּט רעדאַקטאר פון דער "צייט-שריפט", אין דער הויכט אין ער געוואָרן "בר-מצוה".

הויפּט-רעדאַקטאָר? נין, כ'האָב מיר נישט נוט אויסגערודקט, ווען מע באַטראַכט אים ביי זיין אַרבעט, פון באַטאָן און פון באַנאָט, ווען מע פּיקט זיין פּלייס און זיין איבערזעכענדיקייט, זעט כּען אַן אייגענטלעך איז ער ווי אַ חזן ביים עמוד פון שויבן, אַזוי ווי ביי אַ פרומען יוד אין דאָס אַר צעבלייט אין פרשינות, ווערט ריכערס לעבן צעבלייט אין די נומערן פון דער צייטשריפט, וועל-כע דערשיינט איינמאַל אין צוויי וואָכן.

ענערגיש באקעמפן דעם אנטיסעמיטיזם

אין אייגע פון די זענענען פון מוניסיפאַל-ראַט פון ישראל, איז אויסגעהערט געוואָרן דער רע-פּערט פאַרגעשטעלט פון אַלחום רובינשטיין, דער סעקרעטאַר פון דער רעגירונג, בנוגע דער פּראָבלעם "דאָס אויפֿלעבן פונעם אַנטיסעמיטיזם אין אי-ניקע לענדער פון איראָפּע".

כאָו באַשטימט געוואָרן, אז ישראל, אין ענ-דער צוזאַמענאַרבעט מיט די ירושע קהילות פון די תּפּוצות זאָלן פאַרשטאַרן זייער קאַפּס קעגן גע-פּאַשייטן, אין אַנטיסעמיטיזם דורך אַן אויב-קלערונגס אַקציע פון די יונגע דורות פון די לענ-דער, וואָס זענען געהאַטן געוואָרן און אינגא-דענאָ און אין דעזאָנפּאַראַציע אין שייכות מיט דער יודן-פּראַגע".

די רעגירונג פון ישראל האָט אויסגעדרוקט זייער אַפּעל צו אַקציע דאָרף דורכגעפירט זיין צווישן די שילער און די סענאטן, אַזוי אַלס אַ דיפּאַרמטע געוויקסן פון דעם אַנטיסעמיטיזם זאָלן נישט קעגן געפּינען קיין באַרן צווישן זיי.

המשך אויף זייט 10



